

Common borders. Common solutions.

www.blacksea-cbc.net

მარტვილის ზღაპრული ბუნება Fabulous Nature of Martvili

შინაარსი / Index

ECOTOUR-NET პროექტი "ეკოტურიზმის ქსელის განვითარება შავი ზღვის რეგიონში" ECOTOUR-NET Introduction of The Project	" 6
მარტვილის ზღაპრული ბუნება/ Fabulous Nature of Martvili	8
საფეხმავლო ბილიკები / Hiking Trails	
ონიორეს ჩანჩქერზე მიმავალი საფეხმავლო ბილიკი / Oniore Hiking Trail	20
წაჩხურუს ჩანჩქერის და ტბის ბილიკი / Tsachkhuri Hiking Trail	40
ველოსიპედის ბილიკები / Bicycle Trails	
მარტვილის ცენტრი, მარტვილის კანიონი, ველოსიპედის ბილიკი	
Martvili Center – Martvili Canyon Bicycle Trail	56
მარტვილის კანიონი, კაღუს ჩანჩქერი, ველობილიკი	
Martvili Canyon Kaghu Waterfall Bicycle Trail	74
ჩიტების ხედების ადგილები / Bird View Areas	
ფრინველებზე დასაკვირვებელი კოშკურა / Oniore Birdwatching Tower	82
000000000000000000000000000000000000000	
a value 153 5 mana and a long Educational Trails	
ეკოსაგანმანათლებლო ბილიკები / Eco-Educational Trails	00
ეკოსაგანმანათლებლო ბილიკები / Eco-Educational Trails	92
მარტვილის კანიონი, კაღუს ჩანჩქერი, ველობილიკი Balda Monastery-Kaghu Waterfall Eco-Educational Trail	96
	30
წაჩხურის მონასტერი - წაჩხურის (ხირზენი) ჩანჩქერის ეკო საგანმანათლებლო მარშრუტზე.	
Tsachkhuri Monastery-Tsachkhuri (Khirzeni) Waterfall Eco-Educational Trail	106
Toda To	

მარტვილის ზღაპრული ბუნება Fabulous Nature of Martvili

პროექტის მენეჯერი / Project Manager Yılmaz Korkmaz

> რედაქტირება / Editor Oktay Uludağ

ეტიუდის პროექტი და ფოტოები Etude Project and Photographs Manana Devidze David Kobakhidze დიზაინი / Graphic Design რუკების შედგენა / Mapping Erden Gümüşçü Emirhan Demirci

წვლილი / Contributions Tülay Özgür

მომზადებულია Prepared by and Print Karsilasmalar Workshop and Project Development Trade Ltd. Co *Not For Sale

Common borders. Common solutions.

ზეპირსიტყვიერება სამეგრელოში / Oral History in Samegrelo	
ცხენის ქურდი / The Horse Thief	118
როგორ გადარჩა "ოჯალეში" / How Ojaleshi was Saved?	120
ტყის დედოფალი / Queen of the Forest	122
ოჩოკოჩი / Ochokochi	123
დევის ტბა / Devi Lake	124
"გაკეთებული" მიმინო / Prepared Hawk	125
ცოტნე დადიანი / Tsotne Dadiani	126
არველოდი და ქათმები / Arvelodi and Hens	127
dმობა / Brotherhood	128
გამბედავი კოდალა / Brave Woodpecker	129
<mark>მარტვილი ერელი ლეზეტლერი</mark> / Martvili Local Tastes მეგრული სამზარეულო / Megrelian Cuisine	130
განსახლება / Accommodation	
საოჯახო სასტუმროები / ჰოსტელები / სასტუმროები მარტვილში	
Guest Houses / Hostel / Hotels in Martvili	136
მარტვილის მუნიციპალიტეტის მნიშვნელოვანი ნომრები	
Important Numbers in Martvili Municipality	138

იურიდიული გაფრთხილება / Legal Warning

@2021 ფონდი კავკასიის ეკოლოგია. ყველა უფლება დაცულია.

ევროკავშირში ლიცენზირებულია
პირობებში.
ამ ბროშურის ტექსტების, სურათების და
ფოტოების განაწილება ან გამრავლება
არ შეიძლება ნებართვის გარეშე.
ბროშურაში მოცემული ინფორმაციის
გამოქვეყნება შესაძლებელია მითითებით.
პასუხისმგებლობა ბროშურის შინაარსზე

© 2021 Foundation Caucasus Environment. All rights reserved.

Licensed to the European Union under conditions.

The texts, images and photos in this booklet cannot be distributed or reproduced without permission. The information in the booklet can be published by referencing. The responsibility for the content of the booklet belongs to the authors.

ECOTOUR-NET

პროექტი "ეკოტურიზმის ქსელის განვითარება შავი ზღვის რეგიონში"

პროექტის "ეკოტურიზმის ქსელის განვითარება შავი ზღვის რეგიონში" (BSB79) მიზანია ტურიზმის დივერსიფიცირება, მარტვილის მუნიციპალიტეტში ეკოტურისტული მარშრუტების შექმნა და შესაზამისი ინფრასტრუქტურის მოწყობა, რამაც უნდა განაპირობოს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მეტი ვიზიტორის მიზიდვა, ტურიზმის მდგრადი განვითარება ეკომეგობრულ გარემოში, ადგილზე მისული ეზის გაჩერების დროის გახანგრძლივება, ადგილობრივი მოსახლეობის სოციალურეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება და სხვა დადებითი შედეგების მიღება როგორც მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე,

ასევე საქართველოს მასშტაბით.

მარტვილის მუნიციპალიტეტში ეკოტურიზმის განვითარებისთვის, აღნიშნული პროექტის ფარგლებში მოეწყო 2 საფეხმავლო, 2 შემეცნებითი და 2 საველოსიპედო ზილიკი. ასევე, მოეწყო რეკრეაციული ადგილები და ფრინველთა დასაკვირვებელი კოშკურა. აღნიშნული პროექტის ფარგლებში საველე და კამერალური სამუშაოების შედეგად განხორციელდა ლოკაციების იდენტიფიცირება და მოეწყო შესაბამისი ინფრასტრუქტურა. ეს იქნება საფუძველი მომავალში ინფრასტრუქტურის შემდგომი განვითარებისათვის.

ECOTOUR-NET

Developing Ecotourism Network in the Black Sea Region

The project "Developing Ecotourism Net in Black Sea Region Project" (BSB79) aims diversification of the tourism, creation ecotourist routs and arrangement the relevant infrastructure in Martvilis municipality for attracting more visitors to the territory of the Martvili municipality, contributing to sustainable tourism development in an eco-friendly environment, extending the time spent in municipality by the visitors, improving socio-economic conditions of the local population and leading to other positive

results, both within the municipality and throughout Georgia.

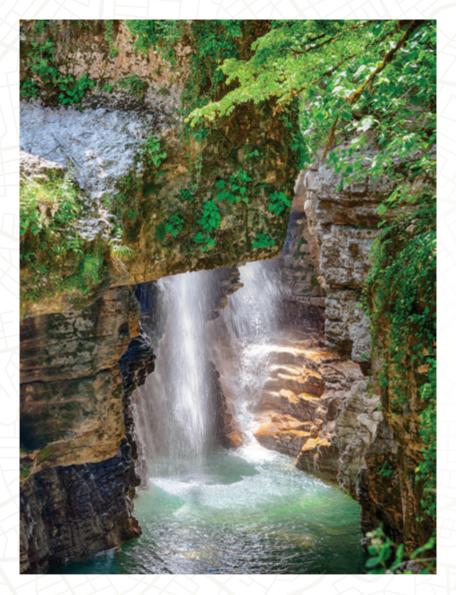
Two hiking, two educational and two bicycle trails were developed in Martvili municipality within the framework of this project. In addition, recreation areas and a bird watching tower was arranged. For this purpose, the locations were identified as a result of field and cameral work, as was defined in this project. This will serve as a basis for developing infrastructure in the future.

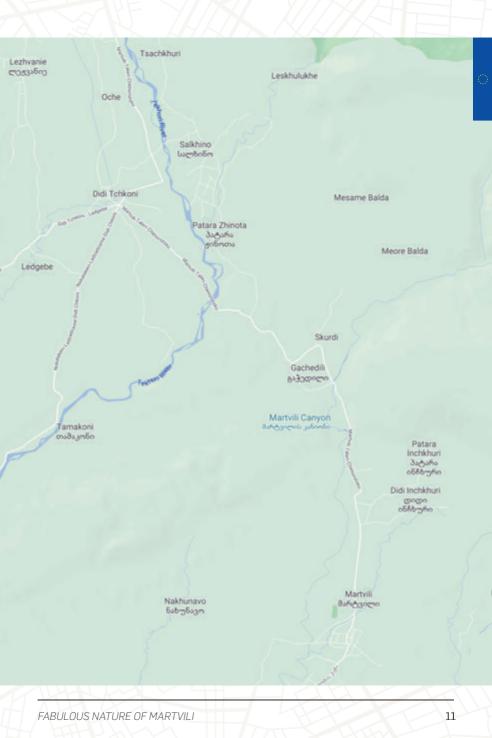

FABULOUS NATURE OF MARTVILI

მარტვილის რუკა Map of Martvili

MARTVILI

ოლო წლების განმავლობაში, მსოფლიოში ეკოტურიზმი და მასთან დაკავშირებული აქტივობები გახდა ძალიან პოპულარული, რაც განაპირობა გარემოზე მასშტაბურმა ანთროპოგენულმა ჩარევამ და ხელუხლებელი არეალების სიმცირემ, რის გამოც ველურ ბუნებაში ვიზიტი უფრო მიმზიდველი გახდა. ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირის (The International Union for Conservation of Nature - IUCN) ოფიციალური განმარტებით, ეკოტურიზმი განისაზღვრება, როგორც მაღალი ეკოლოგიური პასუხისმგებლობის მოგზაურობა და სტუმრობა შედარებით ხელუხლებელ ბუნებრივ გარემოში, დასასვენებლად, სასწავლებლად, ბუნების შესაგრძნობად, რაც ხელს უწყობს

Ecotourism and related activities have gained popularity across the world in recentyears. This was preconditioned by the large-scale anthropogenic impact on the environment and the scarcity of pristine areas, making wildlife more attractive. According to the International Union for Conservation of Nature (IUCN), ecotourism is defined as the "Environmentally responsible visiting of relatively unspoilt natural areas, in order to enjoy and appreciate nature (and any accompanying cultural features - both past and present), that promotes conservation, has low negative visitor impact, and provides for beneficially active socio-economic involvement of local populations". Consequently, ecotourism differs from conventional tourism and this report will adhere to the concept of ecotourism. In addition, the requirements and standards of the Technical Regulation N475 of the Government of Georgia of October 19, 2016 on Planning and Marking Hiking Trails will be taken into consideration.

ბუნების კონსერვაციას და აქვს დაბალი ტურისტული ზეგავლენა. შესაბამისად, ეკოტურიზმი განსხვავდება ჩვეულებრივი სახის ტურიზმისგან და წარმოდგენილ ანგარიშში დაცული იქნება ეკოტურიზმის კონცეფცია. ასევე, გათვალისწინებული იქნება საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 19 ოქტომბრის დადგენილება N475 - ტექნიკური რეგლამენტით – "საფეხმავლო ბილიკების გეგმარებისა და მონიშვნის შესახებ" მოცემული მოთხოვნები და ნორმები.

საკვლევ ტერიტორიას წარმოადგენს სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში მდებარე მარტვილის მუნიციპალიტეტი. მარტვილის მუნიციპალიტეტი მდებარეობს ოდიშის დაბლობზე, ეგრისის

Considering vast ecotourism potential, the project targeted Martvili municipality, where ecotourism can be developed. Martvili municipality is located in Samegrelo-Zemo Svaneti region and is situated on the Odishi plain, on the foothills and southern slopes of the Egrisi range, inthenortheast Georgia. It is bordered by the municipalities of Lentekhi in the north, Tsageri and Khoni in the east, Abasha and Senaki in the south, Chkhorotsku in the west. According to the Public Registry, the area of the municipality is 930 km².

The municipality has beautiful nature, with characteristic karst terrain, caves, waterfalls and unique biodiversity. The area features seven protected areas with the status of natural monuments (III IUCN category). These include Martvili Canyon Natural monument, Balda Canyon Natural monument, Tobi Waterfall Natural Monu-

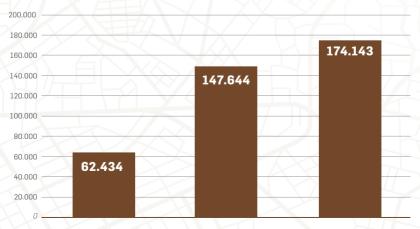
ქედის მთისწინეთში და ქედის სამხრეთ კალთებზე, დასავლეთ საქართველოს ჩრდილოაღმოსავლეთ ნაწილში. მას ჩრდილოეთით ესაზღვრება ლენტეხის, აღმოსავლეთით ცაგერის და ხონის, სამხრეთით აბაშის და სენაკის, დასავლეთით ჩხოროწყუს მუნიციპალიტეტები. საჯარო რეესტრის მონაცემებით, მუნიციპალიტეტის ფართობი შეადგენს 930 კვ.კმ-ს.

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოდგენილია ულამაზესი ბუნება, კარსტული რელიეფით, გამოქვაბულებით, ჩანჩქერებით და უნიკალური ბიომრავალფეროვნებით. ment, Oniore Waterfall Natural Monument, Ochkhamuri Waterfall Natural Monument, Abasha Waterfall Natural Monument and Jortsku Cave. The role of natural monument is to protect relatively small, but unique natural areas and rare natural and natural-cultural formations of national importance. Martvili municipality is also covered by the areas of Samegrelo Planning National Park and emerald network sites. All of the above indicate the high conservation value of nature in Martvili municipality, as well as high potential of ecotourism development.

Protected areas are one of the major factors contributing to the development of ecotourism. One of the noticeable examples of ecotourism development in Martvili municipality is Martvili Canyon, which has won the

მარტვილის კანიონზე ვიზიტორთა სტატისტიკა წლების მიხედვით

Martvili Canyon Visitation Statistic by Years

ტერიტორიაზე წარმოდგენილია 7 დაცული ტერიტორია ბუნების მეგლის სტატუსით (ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირის - (IUCN) დაცული ტერიტორიების III კატეგორია) ესენია - მარტვილის კანიონის ბუნების ძეგლი, ბალდის კანიონის ბუნების ძეგლი, ტობის ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი, ონიორეს ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი, ოჩხამურის ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი, აბაშის ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი და ჯორწყუს მღვიმე. ბუნების მეგლის ფუნქციას წარმოადგენს, ეროვნული მნიშვნელობის, შედარებით მცირე უნიკალური ბუნებრივი ტერიტორიებისა და იშვიათი ბუნებრივი და ბუნებრივLandscape Convention competition under the Council of Europe due to its successful management and contribution to municipal development. The number of visitors to the canyon increases every year, which has a positive impact on the socio-economic development of the municipality population. On the other hand, large number of visitors is beneficial for the country as well. If we look at the Martvili Canyon visitation statistics over the last 3 years, it is noticeable how well ecotourism is developing in Martvili Municipality.

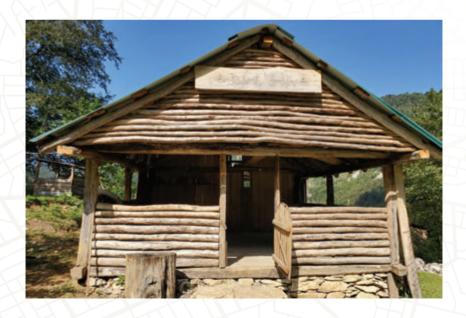
Visitors of the municipality can enjoy other sightseeing as well, including those parts that do not have status of protected areas. However, the number of visitors in those parts, compared to the Martvili Canyon, is significantly smaller.

MARTVILI

კულტურული წარმონაქმნების დაცვა. ასევე, მარტვილის მუნიციპალიტეტს ფარავს სამეგრელოს გეგმარებითი ეროვნული პარკის არეალებიც და ზურმუხტის ქსელის საიტები. ყოველივე ზემოაღნიშნული, მარტვილის მუნიციპალიტეტში არსებული ბუნების მაღალ კონსერვაციულ ღირებულებაზე და ეკოტურიზმის პოტენციალის მაღალ რესურსებზე მეტყველებს.

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, ვიზიტორთათვის ასევე საინტერესოა ბუნების სხვა ღირსშესანიშნაობები, მათ შორის დაცული ტერიტორიის სტატუსის არ მქონე მონაკვეთებიც, From the analysis of the data we can say that the majority of tourists in Martvili municipality are, in most cases, only a one-day visitors, who visit the Martvili Monastery, the canyon and leave the municipality on the arrival day. Only a very small percentage of tourists stay overnight in different types of hotels. One of the reasons for thisis that most of the tourists arriving in the municipality do not have complete information on the sightseeing they can visit. In addition, various ecotourism areas are not well equipped, there are no marked tourist trails and in most cases it is impossible for the visitors to travel without the guides. The Caucasus Development Fund implemented the Developing Ecotourism Net in Black Sea Region Project (BSB79) for the above reasons. The project aims at

თუმცა მარტვილის კანიონთან შედარებით ვიზიტორთა რაოდენობა მრავალჯერ მცირეა სხვა არეალებში. გარკვეული სახის მონაცემების ანალიზის შედეგად, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ მარტვილის მუნიციპალიტეტში მყოფი ტურისტების უმრავლესობა, უმეტეს შემთხვევაში, მხოლოდ ერთ დღიან ვიზიტორს წარმოადგენს, რომელიც ნახულობს მარტვილის მონასტერს, კანიონს და ტოვებს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიას. ტურისტების მხოლოდ ძალიან მცირე ნაწილი რჩება სხვადასხვა ტიპის სასტუმროში ღამის გასათევად. ამის ერთ-ერთ მიზეზს წარმოადგენს ის, რომ მუნიციპალიტეტში ჩამოსული

attracting more visitors to the territory of the Martvili municipality through developing ecotourism infrastructure, contributing to sustainable tourism development in an eco-friendly environment, extending the time spent in municipality by the visitors, improving socio-economic conditions of the local population and leading to other positive results, both within the municipality and throughout Georgia.

Two hiking, two educational and two bicycle trails are planned to be developed in Martvili municipality within the framework of this project. In addition, recreationareas and a bird watching tower will be arranged. For this purpose, the locations were identified as a result of field and cameral work, as described in this report.

MARTVILI

ტურისტების დიდ ნაწილს არ აქვს სრული ინფორმაცია არსებულ ღირსშესანიშნაობებზე, რომელთა ნახვასაც აუცილებლად მოინდომებდნენ ინფორმაციის სწორად მიწოდების შემთხვევაში. ასევე, არ არის კეთილმოწყობილი სხვადასხვა ეკოტურისტული არეალები, არ არის მარკირებული ტურისტული ბილიკები და ხშირ შემთხვევაში შეუძლებელია ვიზიტორთა გადაადგილება გიდების გარეშე.

ყოველივე ზემოაღნიშნულმა განაპირობა, კავკასიის განვითარების ფონდის მიერ დაფინანსებული პროექტის (BSB79) "ეკოტურიზმის ქსელის განვითარება შავი ზღვის რეგიონში" განხორციელება მარტვილის მუნიციპალიტეტში, რათა გარკვეული ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობამ განაპირობოს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მეტი ვიზიტორის მიზიდვა, ტურიზმის მდგრადი განვითარება ეკომეგობრულ გარემოში, ადგილზე მისული ვიზიტორთა გაჩერების დროის გახანგრძლივება, ადგილობრივი მოსახლეობის სოციალურ ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება და სხვა დადებითი შედეგების მიღება როგორც მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, ასევე საქართველოს მასშტაზით.

This will serve as a basis for developing infrastructure in the future.

During the research many areas have been identified in the Martvili municipality, where the hiking trails can be arranged. Each of the alternatives that differ in complexity, distance, route type (transverse, one-sided, circular) as well as biodiversity and terrain adjacent to trails were analyzed, among other important factors. When selecting hiking trails in Martvili Municipality, presence of many alternative routes have led to the identification of the best areas. Along the selected trailsthere are several places, where development of recreational

მარტვილის მუნიციპალიტეტში ეკოტურიზმის განვითარებისთვის, აღნიშნული პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია მოეწყოს 2 საფეხმავლო, 2 შემეცნებითი და 2 საველოსიპედო ზილიკი. ასევე, მოეწყოს რეკრეაციული ადგილები და ფრინველთა დასაკვირვებელი კოშკურა. აღნიშნული პროექტის ფარგლებში განხორციელდა ლოკაციების იდენტიფიცირება საველე და კამერალური სამუშაოების შედეგად, სამომავლოდ იგეგმება წარმოდგენილი ანგარიშის საფუძველზე, ადგილზე ინფრასტრუქტურის მოწყობა.

areas – picnic spots is needed. The area for the bird watching tower, requested by the project was also selected. Considering that the Martvili municipality is not a bird migration corridor and is not distinguished by the diversity of ornamental fauna, attention has been paid to the area where birds of prey, including vultures, have been observed. The focus was also on positioning the platform to ensure better views, which would be attractive and interesting for the visitors.

The report includes detailed descriptions of each selected area, photographs, spatial data and all the information necessary for implementation of the project in the future.

ონიორეს ჩანჩქერზე მიმავალი საფეხმავლო ბილიკი

Oniore Waterfall Hiking Trail

4

აბრა Signboard

42.47440827 42.45317713 42.47682054 42.4539277

ონიორეს ჩანჩქერის ბილიკი

 მთავარი სანახაობები: მარტვილის კანიონის ბუნების ძეგლი > ტობას ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი > ონიორეს ჩანჩქერის ბუნების ძეგლი > კაღუს ჩანჩქერი > ბალდის კანიონის ბუნების ძეგლი > ბალდის მონასტერი

მარშრუტით გათვალისწინებული რეკომენდირებული პერიოდი: აპრილი - ოქტომბერი

📕 მარშრუტის სახეობა: საფეხმავლო

აქლის მარშრუტის სირთულის კატეგორია: საშუალო

வி வாக்கிற விக்கி விக

მარშრუტის სიგრძე: 16.2 კმ. (მარტვილის კანიონი-ბალდის მონასტერი)

ტ მარშრუტის დაფარვის სავარაუდო ხანგრძლივობა: 10 საათი

ბარშრუტის სიმაღლეები ზღვის დონიდან მინიმალური / მაქსიმალური / საშუალო: 235/720/459 მ.

ჯამური აღმართი / დაღმართი: 911/1004 მ.

მარშრუტზე გადაადგილების
 საშუალება: საფეხმავლო ბილიკი

ფიჭური ქსელის დაფარვის ზონა: ფიჭური კავშირი ხელმისაწვდომია მცირე მონაკვეთებზე. სასმელი და ტექნიკური წყლის არსებობა მარშრუტზე: ტურისტული ზილიკის საწყისი და საზოლოო მონაკვეთების გარდა, მარშრუტზე ვერ შეხვდებით სასმელი წყალის ობიექტებს, საჭიროა წინასწარ მარაგის შევსება. თუმცა, ზილიკი უმეტეს მონაკვეთზე მიუყვება მდინარეებს, რომლების სათავეებიც ზილიკის მიმდებარედაა.

🛕 შენიშვნა: ტურისტული ბილიკი კვეთს დაცულ ტერიტორიებს ტობას ჩანჩქერის ბუნების ძეგლს, ონიორეს ჩანჩქერის ბუნების მეგლს. დაცულ ტერიტორიაზე გადაადგილებისას აუცილებელია დაიცვათ ქცევის ნორმები. ტურისტული ბილიკი კვეთს მდინარეებს: მდ. ტობას და ონიორეს, რომელზეც მოწყობილია მარტივი გადასასვლელები და შესამლებელია ფეხების დასველების გარეშე გადასვლა. ბილიკი საბოლოო მონაკვეთში, კაღუს ჩანჩქერთან მისასვლელ გზაზე კვეთს მდ. აგაშას, რა დროსაც საჭიროა მდინარეზე გადასვლა. წყლის სიმაღლის დონე ხშირ შემთხვევაში არ აღემატება ნახევარ მეტრს და მდინარეზე გადასვლა არ წარმოადგენს დიდ სირთულეს. თუმცა, ბილიკზე ვიზიტის დაგეგმვისას, აუცილებელია გაითვალისწინოთ ზემოაღნიშნული ფაქტი მდინარის გადაკვეთასთან დაკავშირებით, რათა თავიდან აცილებულ იქნას გაუთვალისწინებელი ფაქტორები. ტურისტულ მარშრუტზე, ონიორეს ჩანჩქერიდან კაღუს

ჩანჩქერისკენ მიმავალ მონაკვეთზე, გაკვალული ბილიკის ზოგიერთი ნაწილი მიუყვება ხრამებს, სადაც გადაადგილებისას მაქსიმალური სიფრთხილე და ყურადღებაა საჭირო. ტურისტული ბილიკი წარმოადგენს გამჭოლი სახის მარშრუტს, იწყება და სრულდება ორ სხვადასხვა დანიშნულების ადგილას და მისი დაწყება შესაძლებელია ორივე კუთხით, რეკომენდირებულია მარშრუტის მარტვილის კანიონის მიმდებარე მონაკვეთიდან დაწყება.

მარშრუტის აღწერა: ტურისტული ბილიკი მოიცავს, მარტვილის მუნიციპალიტეტში არსებულ, უნიკალურ ბუნებრივ და კულტურულ მემკვიდრეობებს. ბილიკზე მოსულ ვიზიტორს, შეუძლია მოინახულოს მარტვილის კანიონი და შემდგომ განაგრმოს ვიზიტი შედარებით ხელუხლებელ ბუნებაში ტობას ჩანჩქერის და ონიორეს ჩანჩქერის ბუნების ძეგლებზე, სადაც მოინახულებთ ულამაზეს ბუნებას, კარსტრული რელიეფით, მღვიმეებით,ჩანჩქერებით, კანიონებით, მდინარეებით და სხვა უნიკალური წარმონაქმნეზით. ასევე მოინახულებთ ფლორისა და ფაუნის წარმომადგენლებს, საიდანაც აღსანიშნავია ტიპური კოლხური ტყე. ბილიკზე ვიზიტისას შეგიძლიათ ისარგებლოთ კეთილმოწყობილი საპიკნიკეებით,რომელიც გხვდებათ ტობას და ონიორეს მიმდებარედ, ასევე კეთილმოწყობილია ჰიგიენური ინფრასტრუქტურა. ბილიკზე ასევე შეხვდებით ფრინველებზე დასაკვირვებელ კოშკურას, საიდანაც შეგიძლიათ დააკვირდეთ სხვადასხვა სახეობებს, მათ შორის აღსანიშნავია ორბები, რომელთა საბუდარი ადგილებიც კოშკურიდან კარგად მოსჩანს. გარდა ფრინველებზე დაკვირვებისა, კოშკურიდან იშლება პანორამული ხედები, რაც ვიზიტორს დაეხმარება მიმდებარე არეალების უკეთესად აღქმაში.

Oniore Waterfall Hiking Trail

Sightseeing: Martvili Canyon Natural Monument > Toba Waterfall Natural Monument > Oniore Waterfall Nature Monument > Kaghu Waterfall > Balda Canyon Nature Monument > Balda Monastery.

Municipality: Martvili.

Recommended time for travel: April-October.

Type: Hiking trail.

Difficulty: Medium.

Length: 16.2 km from Martvili Canyon to Balda Monastery.

Estimated time of travel: 10 hours.

Minimum / maximum / average height: 235 / 720 / 459 meters above sea level.

Total length of uphill / downhill: 911 / 1004 meters.

Coverage of cellular network: available in some zones.

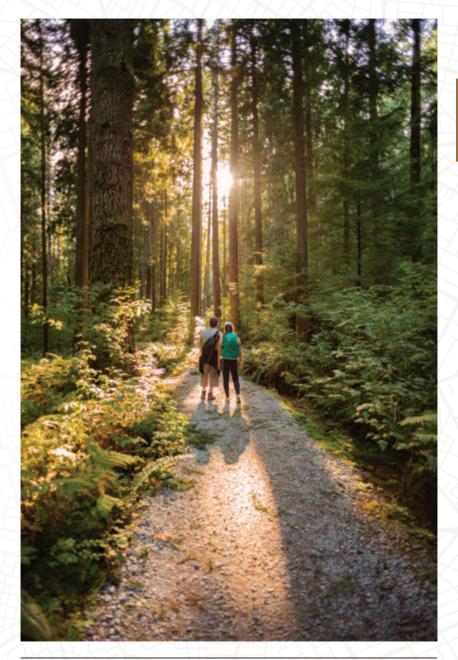
Availability of drinking and technical water: Drinking water is available only at the starting and final destinations of the trail. Therefore, it is necessary to stock up on water in advance. The headwaters of springs are adjacent to the trail.

Remarks: The trail cuts through the protected areas - Toba Waterfall and Oniore Waterfall Natural Monuments. When moving on the territory of the protected area, it is necessary to follow the rules of conduct. The trail crosses

the rivers Toba and Oniore, with easy crossings. The trail crosses the river Abasha in the final section, on the way to Kaghu waterfall. In most cases. the water level does not exceed half a meter and it is not difficult to cross. the river. However, when planning your hiking route, it is necessary to keep in mind the above fact to avoid unforeseen factors. From the Oniore waterfall to the Kaghu waterfall some sections of the trail follow the ravines, which require maximum caution and attention when travelling. The trail starts and ends at two different destinations and it is possible to start hiking from both directions. From a sightseeing perspective, it is recommended to start from hiking from Martvili Canyon.

Description: The trail enables visitors to see unique natural and cultural heritage of Martvili Municipality. Visitors of the trail can visit Martvili Canvon and then continue towards relatively untouched nature of the Toba and Oniore Waterfalls, where you will see beautiful nature, karst terrain. caves, waterfalls, canvons, rivers and other unique creeks. You will also see the flora and fauna, from which the typical Colchian forest is remarkable. While visiting the trail, you can enjoy the well-equipped picnic spots and hygienic infrastructure near Toba and Oniore. On the trail you will also find a bird-watching tower, from which you can observe various species, including orbits, whose nesting spots can be seen from the tower. In addition to bird watching, panoramic views are visible from the tower, which will help the visitor to better understand the surrounding areas.

ONIORE

აფეხმავლო ზილიკის დაგეგმვის პროცესში, ერთერთ უმნიშვნელოვანეს საკითხს წარმოადგენს ის, რომ ზილიკი სამომავლოდ იყოს ტურისტულად დატვირთული, რათა მოწყობილი ინფრასტრუქტურა და გაწეული ხარჯები არ იყოს უშედეგოდ დახარჯული. პირველი საფეხმავლო ზილიკის შერჩევის ერთ-ერთ მიზეზს წარმოადგენს ის, რომ ზილიკის დასაწყის ტურისტულად ძალზედ აქტიური ადგილი - მარტვილის კანიონი წარმოადგენს. კანიონზე მისულ ვიზიტორებს ექნებათ ინფორმაცია აღნიშნული მარშრუტის შესახებ მანიშნებლებით და საინფორმაციო დაფებით. მარტვილის ცენტრიდან მარტვილის კანიონამდე 5,5 კმ გზის მონაკვეთია, ავტომობილის შემთხვევაში გზის დასაფარად 10 წუთია საჭირო. შესაბამისად,

One of the most important issues in planning a hiking trail is to make it attractive in the future, so that the infrastructure and costs incurred are not wasted. One of the reasons for selecting the first hiking trail is that the starting point of the trail is a very active tourist destination – Martvili Canyon. Visitors to the canyon will have information about the route, signs and information boards. It is 5.5 km from Martvili Center to Martvili Canyon, which is 10 minutes' drive. Therefore, the hikers can easily reach the starting point of the trail.

The first selected hiking trail starts from Martvili Canyon and ends near the Balda Monastery. The planned trail is 16.2 kilo-

ონიორეს ჩანჩქერამდე მისასვლელი ბილიკის მცენარეული უნიკალური საფარი

Unique vegetation of the trail leading to the Oniore Waterfall.

ბილიკის დასაწყისამდე მისვლა მოლაშქრეთათვის არ წარმოადგენს სირთულეს.

შერჩეული პირველი სალაშქრო ბილიკი იწყება მარტვილის კანიონიდან და სრულდება ბალდის მონასტრის მიმდებარედ. გეგმარებითი ბილიკი წარმოდგენილია 16.2 კილომეტრი სიგრძით, რის დასაფარადაც საჭიროა დაახლოებით 10 საათი. იგი წარმოადგენს გამჭოლი სახის მარშრუტს, იწყება და სრულდება ორ სხვადასხვა დანიშნულების ადგილას და მისი დაწყება შესაძლებელია ორივე მიმართულებიდან. ბილიკი არის საშუალო სირთულის, რაც გულისხმობს შემდეგს - "ხასიათდება შედარებით უსწორმასწორო ლანდშაფტით, გაკვალული ან

meters long, which takes approximately 10 hours to complete. It is a transverse route, starting and ending in two different destinations, and can be started at either ends. The trail is of medium complexity and is characterized by relatively uneven landscape, paved or unpaved sections, small slopes where it may be necessary to use hands or hiking stick to maintain balance. The trail requires basic hiking equipment and hiking skills. It is also recommended to use protective hiking boots for ankles. The minimum altitude of the trail is 235 meters above sea level, while the maximum height is 720 meters. An average height is 459 meters. The maximum inclination is 64.6%. while the average inclination is 11.4%.

> საფეხმავლო ზილიკის სიმაღლითი პროფილი

Height profile of the hiking trail.

ONIORE

გაუკვალავი მონაკვეთებით, მცირე დახრის ფერდები, სადაც შესაძლებელია საჭირო გახდეს ხელების ან სალაშქრო ჯოხის გამოყენება ბალანსის შესანარჩუნებლად. ბილიკზე გადაადგილებისთვის საჭიროა ძირითადი სალაშქრო აღჭურვილობა და სალაშქრო უნარ-ჩვევები. ასევე რეკომენდებულია კოჭის დამცავი სალაშქრო ფეხსაცმლის გამოყენება".

ზილიკის მინიმალური სიმაღლე ზღვის დონიდან წარმოადგენს 235 მეტრს, მაქსიმალური სიმაღლე - 720 მეტრს, საშუალო სიმაღლე - 459 მეტრია. მაქსიმალური დახრილობა 64.6%, საშუალო დახრილობა 11.4%

როგორც აღვნიშნეთ, ზილიკის საწყის წერტილს წარმოადგენს

As mentioned, the starting point of the trail is located near the Martvili Canyon and continues northwest of the canyon. Initially it follows the 810 meters of asphalted road. From the village Balda the trail follows an unpaved road, along the left bank of Abasha River, totaling 3,500 meters. At the end of the village Balda, to the west of the trail, a relatively untouched nature begins. The next section of the trail becomes relatively difficult and inclination increases along the hillside, over the distance of 3,215 meters. On this section, from the village Balda that is located at the 550 meters above the sea level, we reach 719 meters with a beautiful panoramic view.

ონიორეს ჩანჩქერის მიმდებარედ არსებული საპიკნიკე

The current picnic area near the Oniore waterfall.

მარტვილის კანიონი და გრძელდება კანიონის ჩრდილო დასავლეთით, თავდაპირველად მიუყვება საავტომობილო ასფალტის გზას 810 მ. მანძილზე, ხოლო შემდგომ გადასახვევია სოფ. პირველ ბალდასთან და ბილიკი მიუყვება გრუნტის გზას მდინარე აბაშას მარცხენა სანაპიროზე სოფ. პირველ ბალდას დასახლებულ პუნქტებს, ჯამში 3500 მეტრის მანძილზე. სოფ. პირველი ბალდის ბოლოს, ბილიკის მიმართულებიდან დასავლეთით იწყება შედარებით ხელუხლებელი ბუნება და სრულდება დასახლებული პუნქტები. შემდეგ მონაკვეთზე ბილიკზე გადაადგილებაც შედარებით რთულდება, მატულობს დახრილობა და 3215 მეტრის მანძილზე მიუყვება ფერდობს. აღნიშნულ მონაკვეთზე, სოფელი პირველი ბალდიდან, 550 მ. ზღვის დონიდან ავდივართ 719 მეტრამდე, საიდანაც იშლება ულამაზესი პანორამული ხედი.

აღნიშნული ლოკაციის შემდეგ, იწყება ფერდობი მცირედი დაქანებით (საშუალო დახრილობა 11.2 პროცენტიან), რომელსაც მივყავართ ტობას და ონიორეს ჩანჩქერის ბუნების ძეგლებისკენ. მცირე დაქანების დაღმართი გრძელდება 2050 მეტრის მანძილზე და სრულდება მდინარე ტობას ხეობაში, რომელიც წარმოიქმნება ტობას ჩანჩქერისბან. მდინარე

მღვიმე გამომუშავებულია ზედაცარცულ შრეებრივ კირქვებში. შესასველეი (12X5 მ) ქარაფის გასწვრივ იხსნება. შესასვლელიდან 70 მეტრში 21 მ. სიმაღლის მიწისქვეშა ჩანჩქერია, სადაც ჭერის სიმაღლე 30 მეტრზე მეტია. ცალკეულ ადგილას გვირაბის სიგანე 12-15 მეტრს აღწევს.

A combination of Toba Cave and Oniore Waterfall creates a rare and beautiful sight. The entrance to the cave ameters from the entrance the visitors can reach an underground waterfall, which is 21 meters high in some places the tunnel width reaches 12-15 meters.

After this location a slope starts with an average inclination of 11.2%. The slope leads to Toba and the Oniore waterfall Natural Monuments. The downhill slope is 2,050 meters long and ends in the Toba river canyon, which originates from the Toba waterfall. The Toba River is small in size, not exceeding three meters in width and 30 centimeters in depth. Crossing the river is easily possible with the help of stones, as well as with cut trees, without getting the feet wet.

At the location adjacent to the river a recreational area was selected, where the picnic spot will be arranged and the existing camping area will be repaired. After crossing the river, the hiking trail follows an uphill with an average of

ტობა აღნიშნულ მონაკვეთზე წარმოდგენილია მცირე ზომით, სიგანე არ აღემატება 3 მეტრს და სიღრმე 30 სანტიმეტრს. მდინარის გადაკვეთა მარტივად არის შესაძლებელი ფეხის დასველების გარეშე, როგორც ქვებზე დაბიჯებით, ასევე წაქცეული ხეების დახმარებით.

მდინარის მიმდებარე ლოკაციაზე შეირჩა რეკრეაციული ადგილი, სადაც მოეწყობა საპიკნიკე, და მოწესრიგდება არსებული საბანაკე ტერიტორია მდინარის გადაკვეთის შემდეგ, საფეხმავლო ბილიკი მიუყვება საშუალოდ 26 პროცენტიანი დახრილობის აღმართს, რომელ მონაკვეთზეც გვხვდება ტობას ჩანჩქერისკენ გადასახვევი მონაკვეთი. მდინარიდან 580 მეტრის გავლის შემდეგ, შემაღლებულ ტერიტორიაზე შეირჩა ფრინველთა დასაკვირვეზელი კოშკურის განსათავსებელი ტერიტორია, რომელიც მირითადად გათვლილია მტაცებელ ფრინველებზე დასაკვირვებლად. ტერიტორიაზე ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მობუდარ სახეობას წარმოადგენს ორბი, რომელიც ზილიკზე ყოველი ვიზიტის დროს შეინიშნებოდა. ფრინველთა დასაკვირვებელი პლატფორმა ასევე საუკეთესოა არეალების დასათვალიერებლად. გეგმარებითი კოშკურიდან გამოჩნდება ტობას ჩანჩქერი,

ონიორეს ჩანჩქერის მიმდებარედ არსებული საპიკნიკე

The current picnic area near the Oniore Waterfall.

26% inclination. On this section there is a turn to the Toba waterfall. In 580 meters from the river an elevated area was selected as a bird watching tower construction area, which is mainly intended for watching birds of prey. One of the important nesting species in the area is a vulture that was observed during each visit to the area. The birdwatching platform is also very good for viewing adjacent areas. From the tower the Toba waterfall will be visible, which flows out of the rock cave. The visitors will be able to other the spectacular views from the

რომელიც გადმოედინება კლდეში არსებული გამოქვაბულიდან, შესაბამისად, კოშკურიდან ფრინველებზე დაკვირვების გარდა შესაძლებელი იქნება ულამაზესი ხედებით დატკბობა. ფრინველთა დაკვირვების კოშკურიდან, საფეხმავლო ზილიკის ერთ-ერთ მთავარ ღირსშესანიშნაობამდე -ონიორეს ჩანჩქერამდე მისასვლელად სულ რაღაც 600 მეტრი რჩება. ჩანჩქერამდე დაახლოებით 200 მეტრში შეირჩა რეკრეაციული ადგილი, სადაც განთავსდება ორი საპიკნიკე, ასევე საპირფარეშო. აღნიშნულ მონაკვეთზე ამჟამადაც არსებობს უმარტივესი ინფრასტრუქტურა ქვებისგან მოწყობილი საცეცხლურების და მორების სახით, ანუ ვიზიტორთათვის ერთ-ერთ საუკეთესო რეკრეაციულ ადგილს აღნიშნული მონაკვეთი წარმოადგენს და წარმოდგენილ მონაკვეთზე რეკრეაციული ინფრასტრუქტურის მოწყობა საუკეთესო ვარიანტია.

ჩანჩქერამდე მისასვლელ მონაკვეთზე წარმოდგენილია ტიპური კოლხური ტყე, კოლხური ზზით და მაყვლის ქვეტყით. სამწუხაროდ ზზის მავნეზელი სოკოს და პეპელას გამო, პრაქტიკულად გამხმარია ზზის მრავალწლოვანი ხეები და დაფარულია სუროს საფარით, ხავსის და ლიქენების დიდი ბიომასით. ხავსის ჭარბი

ონიორეს ჩანჩქერი / Oniore Waterfall.

birdwatching tower. From the tower only 600 meters remain to one of the main sights of the hiking trail – the Oniore waterfall. In about 200 meters from the waterfall a recreational area was selected, with two picnic spots and a toilet will be constructed. The simple infrastructure in the area in the form of fireplace and logs already exists. Therefore, this is one of the best recreational areas on the trail, which is already frequently visited and further development of infrastructure can make it more attractive for visitors. The trail to the waterfall goes through

ONIORE

რაოდენობა ერთ-ერთი საუკეთესო ინდიკატორია წარმოდგენილი მონაკვეთის ჰაერის სისუფთავის, ასევე ვიზუალურადაც დიდ ეფექტს ახდენს ვიზიტორზე წარმოდგენილი მცენარეული საფარი. აღნიშნული მონაკვეთის გავლის შემდეგ, მოჩანს ონიორეს ჩანჩქერი, რომელიც მღვიმიდან გამოედინება და მისი სიმაღლე 67 მეტრს შეადგენს.

ჩანჩქერის მონახულების შემდგომ, ბილიკზე ლაშქრობის გასაგრძელებლად, საჭიროა მდინარის მარჯვენა სანაპიროზე გადასვლა, რაც შესაძლებელია დასველების გარეშე, ქვებზე გადასვლის შემთხვევაში. ონიორეს

კაღუს ჩანჩქერი / Kaghu Waterfall.

the typical Colchian forest, with a Colchian boxwood and blackberry bushes. Unfortunately, because of the fungi and pests the perennial trees are virtually desiccated and are covered with shrub cover and large biomass of lichens and moss. An excess of moss is one of the best indicators of the clean air on this section. The vegetation also has a vast impression on the visitors.

After crossing this section, the visitors will be able to see the Oniore waterfall, which flows out of the cave and is 67 meters high.

ჩანჩქერზე გადასვლის შემდგომ, ბილიკი მიუყვება მდინარე ტობას მარჯვენა ნაპირს. ჩანჩქერიდან დაახლოებით 500 მეტრში გვხვდება მეორე ჩანჩქერი მდ. ტობაზე, რომლის დანახვაც შესაძლებელია 3 მონაკვეთებიდან განსხვავებული ხედებით.

ონიორეს ჩანჩქერიდან მოყოლებული, კლებულობს სიმაღლე ზღვის დონიდან, კაღუს ჩანჩქერამდე მისასვლელად დაახლოებით 3750 მეტრის გავლა არის საჭირო. აღნიშნულ მონაკვეთზე წარმოდგენილია უნიკალური ბიომრავალფეროვნება, რომლებიც წარმოდგენილია როგორც ფერდობებზე, ასევე

გადასახედი, ტობას ჩანჩქერი View from Toba Waterfall.

ტობას კასკადოვანი ჩანჩქერის ერთობლიობას, რომელიც იშვიათ და ულამაზეს სანახაობას ქმნის. მღვიმე მნელად მისადგომია და სპეციალური აღჭურვილობის გარეშე იქ ასვლა არ არის რეკომენდებული, ხოლო შიგნით სამოგზაუროდ საჭიოა რეზინის ნავი. გამომუშავებულია ზედაცარცულ შრეებრივ კირქვებში. შესასველელი (15X20 მ) ქარაფის გასწვრივ იხსნება. სამ იარუსიან, მრავალგანშტოებიან მღვიმეში რამდენიმე დარბაზია. მათ შორის გამოირჩევა: "ნონას დარბაზი", "ნანას დარბაზი", "სალონი", "უნივერსიტეტი 50", "ტბიანი" და სხვა დარბაზები. ქიმიური ნალექები მრავალფეროვანი ფორმებით არის წარმოდგენილი. ერთ-ერთი სტალაგმიტის სიმარლე 7 მ აღწევს. მღვიმის ჯამური სიგრმე 1300 მ-ია. მღვიმიდან გამომავალი მდინარე, რომელიც მიწისქვეშ 4 ტბას აჩენს, წარმოქნის 234 მ სიმაღლის, (საქართველოში ყველაზე მაღალ) ტობას კასკადური ჩანჩქერს.

The Toba Waterfall and Arsen Okrojanashvili Cave Natural Monuments create a rare and beautiful sight. The cave is difficult to access without a special equipment. It is recommended to use a rubber boat for traveling inside. The entrance to the cave (15x20m) is located near the cliff. There are several halls in a three-tiered, multi-lane cave. Among them stand out "Nona Hall", "Nana Hall", "Salon", "University 50", "Tbiani" and other halls. Chemical precipitation is present in many forms. The height of one of the stalagmites reaches 7 meters. The total length of the cave is 1300 meters. The river coming out of the cave, which forms four lakes underground, generates a 234 meters high (the highest in Georgia) cascading waterfall.

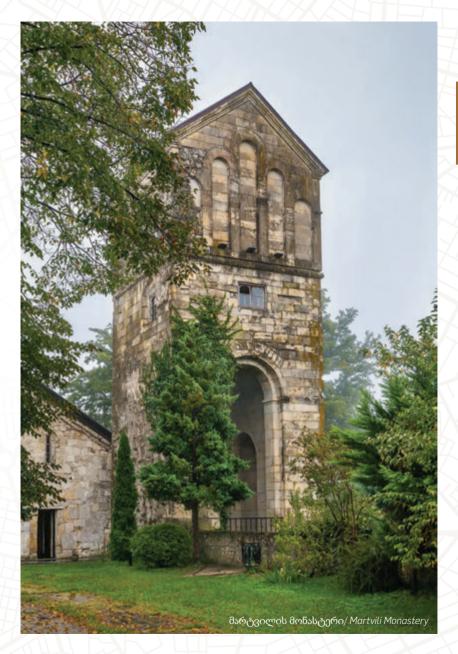
ONIORE

მდინარე ტობას ხეობაში. ასევე ბილიკის მონაკვეთიდან იშლება პანორამული ხედები, საიდანაც მოჩანს ტობას ჩანჩქერი.

კაღუს ჩანჩქერთან მისვლამდე 150 მეტრში, საჭირო ხდება მდინარე აბაშის გადაკვეთა, რისთვისაც საჭიროა წყალში გასვლა. წყლის სიმაღლე უმეტეს შემთხვევაში არ აღემატება 50 სანტიმეტრს და მარტივი გადასალახია, თუმცა აუცილებლია, ვიზიტორს მარშრუტზე გასვლამდე ქონდეს აღნიშნული ინფორმაცია, რათა თავიდან იქნას მოულოდნელობით გამოწვეული პრობლემები.

After visiting the waterfall, the visitors will need to cross the right bank of the river to continue on the trail. This can be done by walking over the stones and without getting wet. After crossing the Oniore waterfall, the trail follows the right bank of the Toba river. In about 500 meters from the Oniore waterfall there is a second waterfall, which can be seen from three different angles. From Oniore waterfall an altitude starts to decrease. In about 3,750 meters a Kaghu waterfall is located. There is a unique biodiversity on this section, both on the slopes and in the Toba River. There are panoramic views along the trail, from which the Toba waterfall can be seen.

ONIORE

მდინარე აზაშის გადავლის შემდეგ, მივუახლოვდებით კაღუს (ჟუჟღას) ჩანჩქერს რომელიც განსაკუთრებული სილამაზით გამოირჩევა. კაღუს ჩანჩქერი ხშირად მონახულებად ადგილს წარმოადგენს ზაფხულში, განსაკუთრებით ადგილობრივებისთვის, ჩანჩქერის მიმდებარედ წარმოდგენილია რეკრეაციული ადგილები, სადაც ვიზიტორს შეუძლეა პიკნიკი და ადგილობრივი კერძების დაგემოვნება. კაღუს ჩანჩქერიდან ბილიკის ბოლომდე, რომელიც ბალდის მონასტრით სრულდება მიდის მარტივი გასავლელი, 1500 მეტრის სიგრძის გზა, გზის მარჯვენა მხარეს მდებარეობს ბალდის კანიონის ბუნების ძეგლი, რა დროსაც ვიზიტორს შეუძლია კანიონის მონახულება. საფეხმავლო ბილიკის საბოლოო ლოკაციად ბალდის მამათა მონასტერი და

In 150 meters before reaching the Kaghu waterfall, it is necessary to cross the river Abasha. In most cases the depth of the water does not exceed 50 centimeters and is easy to cross, although it is necessary for the visitors to have the information before starting the route, to avoid unexpected problems.

After crossing the river Abasha, the visitors reach Kaghu (Zhuzhgha) waterfall, which is of exceptional beauty. The Kaghu waterfall is a frequently visited place in summer, especially for locals. With recreational areas adjacent to the waterfall the visitors can enjoy picnic and taste local dishes.

From the Kaghu waterfall to the end of the trail, which ends with the Balda Monastery, there is an easy, 1500-meter-long road. To the right of the Balda Canyon Natural Managert is located and the vis-

ღვთისმშობლის სახელობის ეკლესიის არეალები შეირჩა მათი ისტორიულ-კულტურული ღირსშესანიშნაობიდან გამომდინარე. ასევე მონასტრამდე მიდის საავტომობილო გზა ასფალტის საფარით, რაც გაუადვილებს ბილიკის ვიზიტორებს დაუბრუნდნენ მათთვის სასურველ ლოკაციას ავტომობილის საშუალებით. ასევე მონასტრის ტერიტორიიდან შესაძლებელია სოფ. პირველი ზალდის გავლით მარტვილის კანიონზე დაბრუნება, იმავე ბილიკით, რომლითაც დაიწყო ტურისტული ბილიკი. ამ შემთხვევაში გასავლელი იქნება 5250 მ. მარტივი გზის მონაკვეთი რომლის დაფარვასაც ჯამში დაახლოებით 1 სთ. და 30 წთ. დასჭირდება.

ზილიკის ახლოს მდეზარე საოჯახო სასტუმროს მონახულეზა Visiting a questhouse near the selected trail.

itors can see the canyon. The final stop of the hiking trail are the Balda Monastery and the Virgin Mary Church sites, which were selected based on their historical and cultural importance. The monastery can be reached through a highway with asphalt pavement, which will make it easier for trail visitors to return to their desired locations by car. It is also possible to visit return to Martvili canyon by the road through the village Pirveli Balda. In this case the visitors will travel along an easy road which is 5,250 meters long, which can be covered in 1.5 hours.

Tsachkhuri Waterfall and Lake Trail

სიგრმე: 6,5 კილომეტრი Length: 6.5 Kilometres

საშუალო ტემპით მიახლოებითი 3 საათი About 3 hours at an average pace

FABULOUS NATURE OF MARTVILI

TSACHKHURI

წაჩხურუს ჩანჩქერის და ტბის ბილიკი

Tsachkhuri Waterfall and Lake Trail

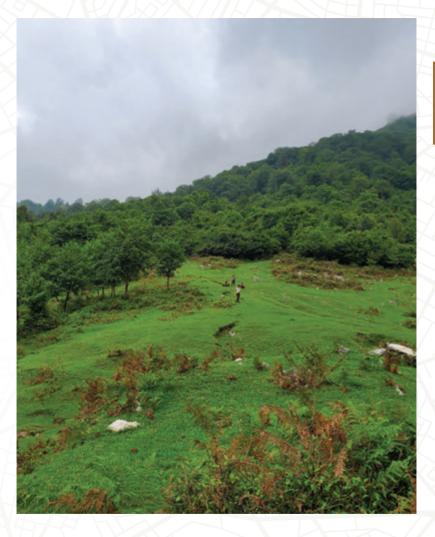

წაჩხურუს ბილიკი

- მთავარი სანახაობები: წაჩხურუს მთავარანგელოზის სახელობის მონასტერი > თხოპრას ჩანჩქერი > ხირზენის ტბა
- 💡 მუნიციპალიტეტი: მარტვილი
- მარშრუტით გათვალისწინებული რეკომენდირებული პერიოდი: აპროლი - ოქტომბერი
- 🧸 მარშრუტის სახეობა: საფეხმავლო
- მარშრუტის სირთულის კატეგორია: საშუალო
- 🗼 🕇 მარშრუტის ტიპი: ცალმხრივი
- არშრუტის სიგრძე: 6.5 კმ. (წაჩხურუს ეკლესია, ხირზენის ტბა)
- მარშრუტის დაფარვის სავარაუდო ხანგრძლივობა: 3 საათი
- მარშრუტის სიმაღლეები ზღვის დონიდან მინიმალური / მაქსიმალური / საშუალო: 580/1037/790 მ.
- ჯამური აღმართი / დაღმართი: 611/589 მ.
- მარშრუტზე გადაადგილების
 საშუალება: საფეხმავლო ბილიკი
- ფიჭური ქსელის დაფარვის ზონა: ფიჭური კავშირი ხელმისაწვდომია მცირე მონაკვეთებზე. სასმელი და ტექნიკური წყლის არსებობა მარშრუტზე: მარშრუტზე ვერ შეხვდებით სასმელი წყალის

- ოზიექტებს, საჭიროა წინასწარ მარაგის შევსება. თუმცა, ბილიკი უმეტეს მონაკვეთზე მიუყვება მდინარეს და ნაკადულებს.
 - მარშრუტის აღწერა: ტურისტული ბილიკი მოიცავს, მარტვილის მუნიციპალიტეტში არსებულ, უნიკალურ ბუნებრივ და კულტურულ მემკვიდრეობებს. ბილიკზე მოსულ ვიზიტორს, შეუძლია მოინახულოს წაჩხურუს მთავარანგელოზის სახელობის მონასტერი, მონასტრიდან 500 მეტრით დაშორებული თხოპრას ჩანჩქერი და ხირზენის ტგა. საწყისი წერტილიდან - მონასტრიდან საბოლო მონაკვეთამდე ტბამდე ასასვლელად 3 კილომეტრის გავლა არის საჭირო. საფეხმავლო გზა ძირითადად კირქოვანი და გრუნტის გზის სახით არის წარმოდგენილი. ბილიკის მიმდებარე არეალები მდიდარია ბიომრავალფეროვნებით. ტერიტორიაზე მირითადად წარმოდგენილია წიფლნარრცხილნარი, ასევე წარმოდგენილია კოლხური ტყის ტიპები შქერის და მაყვლის საფარით. განსაკუთრებით აღსანიშნია ბილიკის საბოლოო ლოკაცია, ხირზენის ტბა, რომელიც მდებარეობს შუაგულ ტყეში. აქ ტყის საფარი ნაპირიდანვე იწყება შქერის ქვეტყით. მსგავსი სახის ტგა ძალიან იშვიათია და ეკოტურისტული თვალსაზრისით მნიშვნელოვან ობიექტს წარმოადგენს. ტბის სარკის ფართობი დაახლოებით

5000 კვ.მ-ს შეადგენს. აღსანიშნია ტბის მიმდებარედ არსებული ორი მცირე ზომის ტბა, რომლებიც ასევე უნიკალურია როგორც ბიომრავალფეროვნების თვალსაზრისით, ისე სილამაზით. ვიზიტისას შეგიძლიათ ისარგებლოთ კეთილმოწყობილი საპიკნიკეთი, რომელიც შეგხვდებათ წაჩხურის მონასტრიდან ჩანჩქერისკენ მიმავალ ბილიკზე.

Tsachkhuri Trail

Sightseeing: Tsachkhuri Archangel Monastery > Tkhopra Waterfall > Khirzeni Lake

Municipality: Martvili

Recommended time for travel: April-October.

Type: Hiking trail.

Difficulty: Medium.

Length: 6.5 km from Tsachkhuri Monastery to Khirzeni Lake.

Estimated time of travel: 3 hours.

Minimum/maximum/average height: 580/1037/790 meters above sea level

Total length of uphill/downhill: 611/589 meters.

Coverage of cellular network: available in some zones.

Availability of drinking and technical water: Drinking water is not available along the trail. Therefore, itis necessary to stock up on water in advance. The rivers are adjacent to the trail.

Description: The trail enables visitors to see unique natural and cultural heritage of Martvili Municipality. Visitors of the trail can visit the Archangel Monastery of Tsachkhuri, the Tkhopra Waterfall located in 500 meters from the monastery and Khirzeni Lake, From the starting point – the church – to the final section it is necessary to walk 3 kilometers. The trail to the lake is of medium difficulty. The hiking path is mainly the limestone and ground road. The areas adjacent to the trail are rich in biodiversity. The area is mainly represented by beech and hornbeam, as well as typical trees characteristic to Colchian forest with sugarcane and blackberry cover. Of particular note is the final location of the trail, a lake that is located directly in the forest. which begins immediately after the shoreline. Such a lake is extremely rare and is an important ecotourism site. The surface of the lake is about 5.000 square meters. Two small lakes adjacent to the lake, which are also unique in terms of biodiversity and beauty, are also noteworthy locations. Visitors of the trail can eniov a well-equipped picnic spot on the way leading from the Tsachkhuri Monastery to the waterfall.

TSACHKHURI

აჩხურუს (ხირზენის)
საფეხმავლო ზილიკი შეირჩა
მარტვილის მუნიციპალიტეტის
სოფელ წაჩხურში, სალხინოს
თემში, ხირზენის კალთაზე,
სადაც მდებარეობს წაჩხურუს
მთავარანგელოზის სახელობის
ეკლესია და მამათა მონასტერი.
ბილიკის საწყის წერტილს სწორედ
ეკლესიის მიმდებარე ტერიტორია
წარმოადგენს.

ქალაქ მარტვილის ცენტრიდან, წაჩხურუს მთავარანგელოზის ეკლესიამდე 22 კილომეტრია, საავტომობილო გზა კეთილმოწყობილია და მის

Tsachkhuri (Khirzeni) hiking trail was selected in the village of Tsachkhuri, Salkhino community of Martvili municipality. It is located on the slope of Khirzeni, where the Tsachkhuri Archangel Church and Monastery are located. The starting point of the trail is the area adjacent to the church.

It is 22 kilometers from Martvili center to Tsachkhuri Archangel Church. The road is well asphalted and it takes 30 minutes to reach the destination. The road passes through Martvili Canyon, then village Zhinota and Salkhino, after which the visitors will reach Tsachkhuri. Originally built in the 7th century, the church was

დასაფარად 30 წუთი არის საჭირო. გზა გაივლის მარტვილის კანიონსაც, შემდეგ სოფელ ჟინოთას, სალხინოს და სახლინოს შემდეგი სოფელია წაჩხური. ეკლესია თავდაპირველად აგებულია VII საუკუნეში, განახლება მოხდა მე-18 საუკუნეში და ჩვენამდე ამ სახით არის მოღწეული. ეკლესიას ყველა სეზონზე მრავალი ვიზიტორი და მომლოცველი სტუმრობს, ასევე მონახულებად ადგილს წარმოადგენს ეკლესიის მიმდებარედ, ეზოდან 500 მეტრში არსებული წაჩხურუს ჩანჩქერი, რომელიც წარმოიქმნება მდინარე თხოპრასგან. მდინარე თხოპრას

renovated in the 18th century and is preserved to this day. Throughout the year the tourists and pilgrims visit the church, as well as Tsachkhuri waterfall, which is located in 500 meters from the courtyard of the church. It originates from the Tkhopra River. A lake, which is a source of the river is the final destination of the selected trail.

Near the monastery and the waterfall, a recreational area for arranging two picnic spots was selected. At present there is a fireplace arranged at the spot. In the future the visitors will be able to enjoy a wellequipped picnic spots.

TSACHKHURI

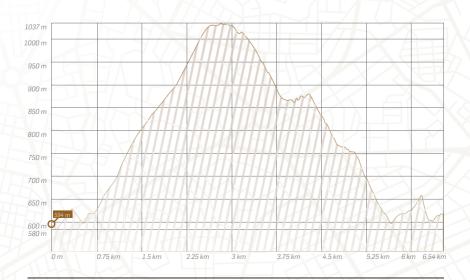
სათავეს წარმოადგენს ტბა, რომელიც შერჩეული ბილიკის საბოლოო ლოკაციას წარმოადგენს.

მონასტერის და ჩანჩქერის მიმდებარე მონაკვეთზე შეირჩა ადგილი, სადაც მოეწყობა რეკრეაციული ადგილი - ორი საპიკნიკე. წარმოდგენილ მონაკვეთზე ამჟამად არის რამდენიმე ქვისგან მოწყობილი საცეცხლური, ტერიტორიაზე მისულ ვიზიტორებს სამომავლოდ დახვდებათ კეთილმოწყობილი საპიკნიკე.

შერჩეული ბილიკი წარმოადგენს ცალმხრივ მარშრუტს, იწყება და ბრუნდება ერთსა და იმავე დანიშნულების ადგილას, უმეტეს შემთხვევაში იმეორებს ერთსა და The selected trail is a one-way route, starting and returning to the same destination, which in most cases crosses the same path. The round trip, full length of the trail is 6.5 kilometers, which takes about 3 hours to complete. The Tsachkhuri trail, like the Oniore Trail, is a medium difficulty trail. Even though the distance of the Tsachkhuri trail compared to Oniore is relatively short, the trail goes through relatively steep slopes. It also is located higher above the sea level. The minimum elevation of the trail is 580 meters, while an average elevation is 790 meters and the highest point is 1,037 meters above the sea level. In some ar-

> საფეხმავლო ზილიკის სიმაღლითი პროფილი

> > Height profile of the hiking trail.

TSACHKHURI

იმავე გზას. ზილიკის ორმხრივი, სრული სიგრძე 6.5 კმ-ს წარმადგენს, რის დასაფარადაც დაახლოებით 3 საათი არის საჭირო. წაჩხურუს ზილიკი ონიორეს ზილიკის მსგავსად, საშუალო სირთულის ზილიკს წარმოადგენს. მიუხედავად იმისა რომ წაჩხურუს ბილიკის დასაფარი მანძილი მცირეა ონიორესთან შედარებით, აღნიშნული ბილიკი შედარებით მაღალი დახრილობის ფერდობებზეა. ასევე წარმოდგენილია ზღვის დონიდ ან უფრო მაღლა. ბილიკის მინიმალური სიმაღლე ზღვის დონიდან 580 მეტრს შეადგენს, საშუალო სიმაღლე 790 მეტრია, ხოლო უმაღლესი ადგილი ზღვის დონიდან 1037 მეტრზეა. ბილიკზე გვხვდება 38% დახრილობის ფერდობებიც, საშუალო დახრილობა 17%-ს შეადგენს. საწყისი წერტილიდან ეკლესიიდან, საზოლო მონაკვეთამდე ასასვლელად 3 კილომეტრის გავლა არის საჭირო, ტზისკენ მიმავალი ბილიკი საშუალო სირთულისაა, საფეხმავლო გზა ძირითადად კირქვოვანი და გრუნტის გზის სახით არის წარმოდგენილი. ბილიკის მიმდებარე არეალები მდიდარია ზიომრავალფეროვნებით. ტერიტორიაზე მირითადად წარმოდგენილია წიფლნარრცხილნარი, ასევე წარმოდგენილია კოლხური ტყის ტიპური ტიპები შქერის და მაყვლის საფარით. განსაკუთრებით აღსანიშნია ბილიკის საბოლოო ლოკაცია,

eas the trail has 38% inclination, with an average inclination of the trail being 17%.

From the starting point the church to the final section it is necessary to walk 3 kilometers. The trail to the lake is of medium difficulty. The hiking path is mainly the limestone and ground road. The areas adjacent to the trail are rich in biodiversity. The area is mainly represented by beech and hornbeam, as well as typical trees characteristic to Colchian forest with sugarcane and blackberry cover. Of particular note is the final location of the

ტზა, რომელიც წარმოდგენილია პირდაპირ ტყეში და ნაპირიდანვე იწყეზა ტყე შქერის ქვეტყით. მსგავსი სახის ტზა მალიან იშვიათია და ეკოტურისტული თვალსაზრისით მნიშვნელოვან ოზიექტს წარმოადგენს. ტზის სარკის ფართობი დაახლოებით 5000 კვ.მ-ს შეადგენს. აღსანიშნია ტზის მიმდებარედ არსებული ორი მცირე ზომის ტზა, რომლებიც ასევე უნიკალურია როგორც ბიომრავალფეროვნების თვალსაზრისით, ისე სილამაზით.

საბოლოო ლოკაციაზე მისულ ტურისტს, შეუძლია დატკბეს ამ ულამაზესი ბუნებით, ტბის trail, a lake that is located directly in the forest, which begins immediately after the shoreline. Such a lake is extremely rare and is an important ecotourism site. The surface of the lake is about 5,000 square meters. Two small lakes adjacent to the lake, which are also unique in terms of biodiversity and beauty, are also noteworthy locations.

After reaching the final destination the tourists can enjoy beautiful nature and the lake view. The location will be attractive for birdwatchers as well. In the calm environment of the lake many species of birds can be seen and observed both visually and by hearing.

TSACHKHURI

ხედით, წარმოდგენილი ლოკაცია მიმზიდველი იქნება ფრინველებზე დაკვირვების მოყვარულთათვისაც. ტბის პირას მშვიდ გარემოში მრავალი სახეობის ჩიტის ნახვა არის შესაძლებელი და მათზე დაკვირვება როგორც ვიზუალურად, ასევე სმენით. ტბამდე გავლილი მანძილის უკან გავლა იქნება კვლავ საჭირო წაჩხურუს მონასტრამდე და ჩანჩქერამდე დასაბრუნებლად. ბილიკიდან დაბრუნებულ ვიზიტორს შეეძლება 6.5 კმ-იანი მარშრუტის გავლის შემდგომ დაისვენოს მონასტრის და ჩანჩქერის მიმდებარედ შერჩეულ რეკრეაციულ ადგილას.

Going back on the same trail will still be necessary for returning to Tsachkhuri Monastery and waterfall. After returning from the 6.5 kilometer trail, the visitor will be able to rest at a selected recreational area adjacent to the monastery and waterfall.

წაჩხურუს მთავარანგელოზის სახელობის ეკლესია

Tsachkhuri Archangel Church

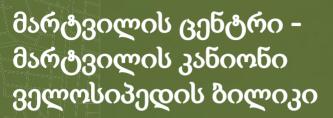
წაჩხურის (ხირზენის) საფეხმავლო ბილიკი შეირჩა მარტვილის მუნიციპალიტეტის სოფელ წაჩხურში, სალხინოს თემში, ხირზენის კალთაზე, სადაც მდებარეობს წაჩხურუს მთავარანგელოზის სახელობის მამათა მონასტერი. წაჩხურუს ტამარს მოსკე - წაჩხურუს ემახიან, რაც მემევეს ნიშნავს. იგი აგებულია VII საუკუნეში, თუმცა ჩვენამდე განახლებული, მე-18 საუკუნეში აგებული დარბაზული ტიპის ეკლესიაა მოღწეული. ტამარში წირვა-ლოცვა მე-20 საუკუნის დასაწყისიდან აღარ აღევლინებოდა, თუმცა ღვთისმსახურება აქ 90-იან წლებში აღდგა. წარმოდგენილ ლოკაციაზე მოსულ ვიზიტორს, ისტორიულ-კულტურული მეგლის გარდა.

საშუალება აქვს მოინახულოს უნიკალური ბუნება. საპიკნიკის მიმდებარედ იხილავთ თხოპრას ჩანჩქერს, რომელიც აღფრთოვანებას იწვევს მისულ ვიზიტორებში. ლაშქრობის მოყვარულებს, შეუძლიათ ისარგებლონ მარკირებული ბილიკით, რომლის საბოლოო ლოკაციას ხირზენის ტბა წარმოადგენს. ტბის ნაპირებიდანვე იწყება კოლხური ტიპის ტყე, რაც ტბის უნიკალურობას განაპირობებს. ტბისკენ მიმავალი ბილიკის ყველა მონაკვეთი განსხვავდება ერთმანეთისგან, როგორც ლანდშაფტურად, ასევე ბიომრავალფეროვნებით, რის გამოც ბილიკზე ლაშქრობა საინტერესო იქნება ვიზიტორთათვის.

Tsachkhuri (Khirzeni) hiking trail was selected in the village of Tsachkhuri, Salkhino community of Martvili municipality. It is located on the slope of Khirzeni, where the Tsachkhuri Archangel Church and Monastery are located. Tsachkhuri Church is also called Moske-Tsachkhuri, which means a dairyman. It was built in the 7th century. However, the present hall-type church was built in the 18th century. The liturgy was no longer practiced in the temple from the beginning of the 20th century, but was restored here in the 90th s

The visitor coming to the presented location, in addition to the historical-cultural monument, has the opportunity to enjoy the unique nature. Next to the picnic spot you will find Tkhopra Waterfall, which excites its visitors. Hiking lovers can enjoy the marked trail, the final location of which is Lake Khirzeni.

From the shores of the lake begins the Colchian forest, which makes the lake unique. All sections of the trail leading to the lake are different in both landscape and biodiversity and visitors will enjoy hiking the trail.

Martvili Center - Martvili Canyon Bicycle Trail

სიგრძე: 5,5 კილომეტრი Length: 5.5 Kilometres

ზომიერი ტემპით დაახლოებით 20 წუთი

About 20 minutes at an average pace

მარტვილის ცენტრი მარტვილის კანიონი ველოსიპედის ბილიკი

Martvili Center - Martvili Canyon Bicycle Trail

მარტვილის ცენტრი - მარტვილის კანიონი ველოსიპედის ბილიკი

- 💡 მუნიციპალიტეტი: მარტვილი
- მარშრუტით გათვალისწინებულირეკომენდირებული პერიოდი:მარტი ნომებერი
- **შარშრუტის სახეობა:** საველოსიპედო
- აის მარშრუტის სირთულის კატეგორია: მარტივი
- 🚺 ბარშრუტის ტიპი: ცალმხრივი
- არშრუტის სიგრძე: 5.5 კმ. (ქ. მარტვილის ცენტრი, მარტვილის კანიონი)
- ტენი მარშრუტის დაფარვის სავარაუდო განგრძლივობა: 20 წუთი
- ბარშრუტის სიმაღლეები ზღვის დონიდან მინიმალური / მაქსიმალური / საშუალო: 181/254/215 მ.
- ჯამური აღმართი / დაღმართი: 109/68 მ.
- მარშრუტზე გადაადგილების საშუალება: ველოსიპედი, საფეხმავლო,
- აავტომობილო ფიჭური ქსელის დაფარვის ზონა: ფიჭური კავშირი
- ხელმისაწვდომია ყველა მონაკვეთზე სასმელი და ტექნიკური წყლის არსებობა მარშრუტზე: მარშრუტზე შეხვდებით სასმელი წყალის

ობიექტებს, როგორც წყაროებს, ასევე მარკეტებს სადაც შეგიძლიათ შეიძინოთ წყალი

- 🛕 შენიშვნა: ველო ბილიკი მიუყვება საავტომობილო გზას. გადაადგილება ძირითადად შესაძლებელია მოასფალტებული გზის გვერდებზე, თუმცა ზოგიერთ მონაკვეთზე შესაძლოა საჭირო გახდეს ასფალტის გზაზე გადასვლა, რა დროსაც საჭიროა უსაფრთხოების ნორმების დაცვა. გთხოვთ, გაითვალისწინოთ ზემოაღნიშნული ფაქტი განსაკუთრებით ღამით გადაადგილებისას, გამოიყენოთ სპეციალური აღჭურვილობები, რათა შესამჩნევი იყოთ ავტომოზილის მძღოლებისთვის.
- მარშრუტის აღწერა: მარტვილის ცენტრიდან, მარტვილის კანიონის მიმართულებით გადაადგილების ერთ- ერთ საუკეთესო საშუალებას ველოსიპედი წარმოადგენს. ველო ზილიკის მონაკვეთი წარმოდგენილია შედარებით მარტივ რელიეფზე, შესაბამისად, მარშრუტის დაფარვა არ იქნება სირთულეებთან დაკავშირებული ველოსიპედისტისთვის. ზილიკის დაფარვა შესაძლებელი იქნება განსაკუთრებული ფიზიკური მომზადების და განსაკუთრებული ტექნიკური მახასიათებლების მქონე ველოსიპედის გარეშეც. კანიონზე მისულ ველოსიპედისტს, შეუძლია დაბრუნდეს უკან მარტვილის ცენტრში, ან განაგრმოს

მოძრაობა მეორე ველო ზილიკზე კაღუს ჩანჩქერის მიმდებარედ. ასევე, ველო ზილიკის ლოკაციები დაკავშირებულია საფეხმავლო ზილიკებთან. მარტვილის კანიონზე მისულ ველოსიპედისტს შეუძლია ესტუმროს ონიორეს

ჩანჩქერის საფეხმავლო ზილიკს, სადაც ექნეზა საშუალეზა ნახოს უნიკალური ზუნეზა, ისარგეზლოს კეთილმოწყოზილი საპიკნიკეეზით და დააკვირდეს ფრინველეზს სპეციალური ფრინველებზე დასაკვირვეზელი კოშკურიდან.

Martvili Center - Martvili Canyon Bicycle Trail

Recommended time for travel:
March-November.

Type: Bicycle trail.

Difficulty: Easy.

Length: 5.5 km from Martvili center to Martvili Canyon.

Estimated time of travel: 20 minutes.

Minimum/maximum/average height: 181/254/215 above sea level.

Total length of uphill/downhill: 109/68 meters.

Coverage of cellular network: available across the trail.

Availability of drinking and technical water: one spring is located on the trail. Visitors can buy water in shops located along the trail.

Remarks: The trail follows the asphalted road and there is sufficient space for cycling. In some areas cyclists need to cross the road and in these areas maximum caution must be applied. During nighttime cyclists are advised to use special equipment to increase their visibility to drivers.

Description: Cycling is one of the most convenient means of transportation towards Martvili Canyon. The terrain is relatively easy, suitable for amateurs and does not require significant cycling experience and special physical trainings. Visitors coming to the canyon can either turn back to Martvili or continue their travel towards Kaghu Waterfall. The bicycle trail is linked with the Oniore Waterfall.

ანიონამდე მისასვლელი მარშუტის დაწყებამდე, ველოსიპედისტს შეუძლია მოინახულოს მარტვილის მონასტერი, რომელიც ზილიკის საწყის ლოკაციასთან (მარტვილის ცენტრთან) ახლოს მდებარეობს. მარტვილის მონასტრამდე ტურისტს ასევე შეუძლია მივიდეს საზაგიროთი, რომელიც მარტვილის ცენტრიდან მარტვილის მონასტრამდე არის წარმოდგენილი. მისი სიგრძე 670 მეტრს შეადგენს და ასასვლელად 3 წუთია საჭირო. მარტვილის მონასტერი ერთ-ერთი ყველაზე ხშირად მონახულებადი

Before beginning the itinerary the cyclist can visit Martvili monastery which is near the starting location of the lane (near Martvili center). Tourist can also reach the monastery by cable way, which is presented from Martvili center to Martvili Monastery. It's length is 670 m and it takes 3 minutes to get there.

Martvili monastery is one of the most visited sights in the Martvili municipality. It presents early middle-ages Christian Cathedral and monastery complex, which originally was pagan religious center. In the middle ages Martvili was big cultural and educational center, where acted not

ადგილია მარტვილის მუნიციპალიტეტში. მონასტერი ადრეული შუა საუკუნეების ქრისტიანული ტაძარი და სამონასტრო კომპლექსია, რომელიც თავდაპირველად წარმართული რელიგიური ცენტრი იყო. შუა საუკუნეებში მარტვილი დიდი კულტურულ-საგანმანათლებლო ცენტრი იყო, სადაც არაერთი ცნობილი მწიგნობარი მოღვაწეობდა და მრავალი უნიკალური ხელნაწერი ინახებოდა. ცენტრალური ტაძარი ჯვარგუმბათოვანია. ტაძრის ფასადები მოჩუქურთმებულია. ფიგურები და მცენარეული ორნამენტი ერთიან ნახატს ქმნის და ძველი აღთქმისა და სახარების სცენებს ასახავს. ტაძარში შემორჩენილია XIV-XVI

a few famous scholars and where a lot of unique manuscripts were kept. Central Cathedral is cross-domed, facades of the cathedral are ornamented. Figures and plan ornaments create one picture and describes scenes of Gospel and Bible. In the Cathedral is still preserved painting of XIV-XVI and XVII centuries. Beside the main cathedral there is located a X century two-storey church.

On the bicycle lane leading to the canyon from the municipality center, you can meet different kinds of food facilities and places of lodgings for the nights. In Martvili municipality is very popular family-run-guest houses, their number is increasing every year.

On the bicycle lane to the canyon cyclist

და XVII საუკუნის მოხატულობა. მთავარი ტაძრის გვერდით X საუკუნის ორსართულიანი ეკლესია მდებარეობს.

მუნიციპალიტეტის ცენტრიდან კანიონამდე მისასვლელ ველო ბილიკზე გზად შეგხვდებათ სხვადასხვა ტიპის საკვები ობიექტები, ასევე ღამის გასათევი ადგილები. მარტვილის მუნიციპალიტეტში დიდი პოპულარობით სარგებლობს საოჯახო ტიპის სასტუმროები და საკვები ობიექტები. ამჟამად, მარტვილის კანიონისკენ მიმავალ ველობილიკზე გადაადგილებისას, გზის მიმდებარედვე შეგხვდებათ ათამდე კეთილმოწყობილი

can also visit the areas of the river Abasha. The river Abasha flows in the Martvili and Abasha Municipalities. It is the left tributary of the river Tekhura. Its length is 66 km, area of draining-basin is 370 km². River Abasha originates from the south slopes of the Askha limestone massive. Its sources are the rivers Rachkhistskali and Toba. They connect above the village of Balda (sea level 325 m). Abasha feeds on underground, rain and snow waters. Sewage is distributed relatively equally during the year.

Bicycle lane practically runs along the riverside territory. On the western side of route to the canyon, about 300 m away, there flows river Abasha. The river Abasha

საოჯახო ტიპის სასტუმრო, სადაც ვიზიტორს შეუძლია დააგემოვნოს უგემრიელესი ადგილობრივი სამზარეულო. მაღალი მოთხოვნადობის გამო, საოჯახო სასტუმროების რაოდენობა ყოველწლიურად იზრდება. მარტვილის კანიონისკენ მიმავალ ველობილიკზე, ველოსიპედისტს, ასევე შეუძლია მოინახულოს მდინარე აბაშის არეალები. მდინარე აბაშა მიედინება მარტვილისა და აბაშის მუნიციპალიტეტებში, იგი მდინარე ტეხურის მარცხენა შენაკადია, სიგრძე 66 კმ-ია, აუზის ფართობი 370 კმ2-ია. მდ. აბაშა იწყება ასხის კირქვული მასივის სამხრეთი კალთებიდან. მის სათავეს sha and banks are attractive both visually and in terms of its unique biodiversity as well. Along the clear wonderful water is presented river-flood-plain forest type vegetation cover. Cyclist can rest on the bank of the river, admire the beautiful nature, enjoy the wonderful landscape and sounds of the river and birds.

Cyclist moving to the canyon can also visit the tea plantation in the village "Didi inch-khuri" along the bicycle lane. He can take park in its preparation and taste different kinds of tea prepared by local recipe, get additional energy and go on cycling to the canyon. While visiting the bicycle lane during the hot summer days' visitors have possibility to refresh himself with the clear

#1 ველო ბილიკის სიმაღლითი და სირთულის პროფილი

Height and difficulty profile of #1 bicycle trail.

ცენტრიდან კანიონამდე ველოსიპედისტს 5,5 კილომეტრის გავლა მოუწევს, შედარებით მარტივ რელიეფზე, რომლის მინიმალური სიმაღლე ზღვის დონიდან 181 მ-ია, ხოლო მაქსიმალური 254 მ. ბილიკის საშუალო სიმაღლე 215 მეტრია ზღვის დონიდან. ასევე უმნიშვნელოა რელიეფის დახრილობა, რომელიც საშუალოდ 2,6%-ს შეადგენს.

Cyclists will have to cover 5.5 kilometers from the center to the canyon on a relatively easy terrain, with a minimum altitude of 181 and a maximum of 254 meters. The average elevation of the trail is 215 meters above sea level. The inclination of the terrain is insignificant, averaging 2.6%.

ქმნის მდინარეები რაჩხისწყალი და ტობა, რომლებიც ერთდება სოფელ ბალდის ზემოთ (ზღვის დონიდან 325 მ). აბაშა საზრდოობს მიწისქვეშა, წვიმისა და თოვლის წყლებით. ჩამონადენი შედარებით თანაბრად ნაწილდება წლის განმავლობაში. ველობილიკი პრაქტიკულად მიუყვება მდინარის მიმდებარე ტერიტორიას. მარტვილის ცენტრიდან, კანიონამდე მისასვლელ მარშუტის დასავლეთ მხარეს, საშუალოდ 300 მეტრის მოშორებით, ჩამოედინება მდინარე აბაშა.

water of Abasha, which few mile away from canyon. Both locals and arrivals often visit this location for swimming, which is really one of the best ways for relaxation on summer hot days.

The last location of the first bicycle lane represents Martvili Canyon. At the entrance of location is arranged the local market, where mainly local population sell locally manufactured things, souvenirs and food products as well.

Cyclist reached the canyon have possibility to visit nature monument of Martvili

·4%

მიმზიდველია როგორც ვიზუალური, ასევე უნიკალური ბიომრავალფეროვნების კუთხითაც. ულამაზესი, კამკამა წყლის მიმდებარედ წარმოდგენილია ჭალის ტყის ტიპის მცენარეული საფარი. ველოსიპედისტს შეუძლია შეისვენოს მდინარის პირას, დატკბეს ულამაზესი ბუნებით, დატკბეს ლანდშაფტით და მდინარის და ჩიტების ხმებით.

კანიონამდე მიმავალ
ველოსიპედისტს ასევე საშუალება
აქვს ესტუმროს ველობილიკის
მიმდებარედ, სოფ. დიდ ინჩხურში
ჩაის პლანტაციას. მონაწილეობა
მიიღოს მომზადებაში და
დააგემოვნოს ადგილობრივი
რეცეპტით მომზადებული ჩაის
სხვადასხვა ჯიშები. დაიმუხტოს
დამატებითი ენერგიით და გზა
განაგრმოს კანიონისკენ.
ზაფხულის ცხელ დღეებში,
ვიზიტორს ველობილიკზე
სტუმრობისას შეუძლია მარტვილის

canyon, can also go on the route to the Kagu waterfall. Cyclist can also go his way along hiking path and get the information about it on the information desk, which is installed near the canyon. On the path going from the Oniore waterfall to the canyon visitor can see the unique nature and one of the headwaters of the river Abashsa-Toba.

On the way from the canyon to the Kagu waterfall, while moving on the bicycle lane, you pass the village Balda, where also is possible to stay at the family-run guest-house and taste the local cuisine. In the village Balda nature monument of Balda canyon is the location which should be visited by all means. This nature monument represents the canyon created on the limestone rocks by the river Abasha, in the southern part of Askhi missives. The length of the canyon is 1400 m., width 5-10 m., depth 25-30 m.

Balda canyon has big potention in terms

კანიონისგან რამდენიმე მეტრის მოშორებით, მდინარე აბაშის კამკამა წყლით გაგრილდეს. როგორც ადგილობრივი, ასევე ჩასული სტუმრები ხშირად სტუმრობენ აღნიშულ ლოკაციას საბანაოდ, რაც მართლაც ერთ-ერთი საუკეთესო საშუალებაა ზაფხულის ცხელ დღეებში განსატვირთად. პირველი ველო ზილიკის საბოლოო ლოკაციას მარტვილის კანიონი წარმოადგენს. კანიონის შესასვლელთან მოწყობილია ადგილობრივი ბაზარი, სადაც მირითადად ადგილობრივი მოსახლეობა ყიდის როგორც ადგილობრივი წარმოების ნივთებს, სუვენირებს, ასევე საკვებ

of the diving. At this stage amateurs and divers dive in territory of canyon, through infrastructure is not arranged yet. And in the nearest future is planning to arrange infrastructure for the visitors. It is also planned to prepare infrastructure for kayaking. Accordingly, while cycling visitors will be able to take part in above mentioned activities, which are becoming more and more popular every year in the sphere of tourism.

After visiting Balda canyon, cyclist can visit a Balda monk monastery has approximately 400 year history. It is located on the wonderful place of nature on the left bank of the river Abasha, in the area of the mountains of Moteni, Iskoid and

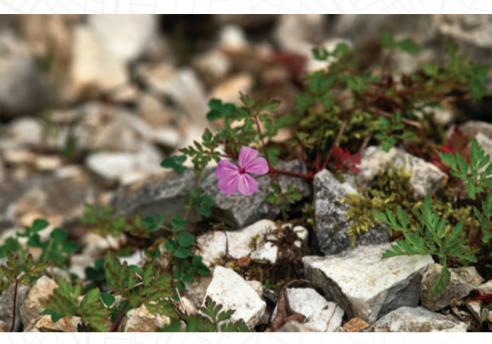

პროდუქტებს. კანიონამდე მისულ ველოსიპედისტს, საშუალება ექნება მოინახულოს მარტვილის კანიონის ბუნების ძეგლი, ასევე განაგრმოს ველო მარშუტი კაღუს ჩანჩქერისკენ. ასევე, შეუძლია განაგრძოს გზა საფეხმავლო ბილიკზე, რომლის შესახებ ინფორმაციას შეუძლია გაეცნოს კანიონის მიმდებარედ დამონტაჟებულ საინფორმაციო დაფებზე. კანიონიდან ონიორეს ჩანჩქერისკენ მიმავალ საფეხმავლო ბილიკზე შესაძლებლობა ექნება უნიკალური ბუნების ნახვის, სადაც ასევე ნახავს მდინარე აბაშის ერთერთ სათავეს - მდინარე ტობას. ველო ბილიკზე გადაადგილებისას, კანიონიდან კაღუს ჩანჩქერამდე მისასვლელ გზაზე, გაივლით სოფელ

ზალდას, სადაც ასევე შესაძლეელია საოჯახო სასტუმროთი სარგებლობა და ადგილობრივი კერძების დაგემოვნება. სოფელ ბალდაში აუცილებლად მოსანახულებელ ლოკაციას წარმოადგენს ბალდის კანიონის ზუნების ძეგლი. ზუნების მეგლი წარმადგენს მდ. აგაშის მიერ ასხის მასივის სამხრეთ ნაწილში, კირქვულ ქანებში გამომუშავებულ კანიონს. კანიონის სიგრძე 1400 მ-ია, სიგანე 5-10 მ, ხოლო ჩაჭრის საღრმე 25-30 მ. ბალდის კანიონს დიდი პოტენციალი აქვს ფრი დაივინგის კუთხით. ამ ეტაპზე მოყვარულები და მყვინთავები ყვინთავენ კანიონის ტერიტორიაზე, Jvari. Building of the church began in the beginning of XVII century. The initiator the church was priest Khurcilava, he was from Lechkhumi. In the middle of the village there was a cell, where Icon of Virgin was placed. In the public and religious occasions people gathered there.

According to legend, priest Khurcilava wanted the cell to be near his house. For this purpose he used people prejudice. He stole the icon at night and hid it in the shrubbery. People looked for it for a week and eventually they found it hidden in the shrubbery. They took it and placed it again in the cell. Disappearing the icon happened several times. The priest con-

თუმცა ჯერჯერობით არ არის მოწყობილი ინფრასტრუქტურა და უახლოეს მომავალში იგეგმება ვიზიტორთათვის ინფრასტრუქტურის მოწყობა. ასევე დაგეგმილია კაიაკინგის ინფრასტრუქტურის მომზადება. შესაბამისად, ველობილიკით სარგებლობისას, ვიზიტორს შესაძლებლობა ექნება მონაწილეობა მიიღოს აღნიშნულ აქტივობებში, რომელიც ყოველწლიურად უფრო მეტი პოპულარობით სარგებლობს ტურიზმის სფეროში. ბალდის კანიონის მონახულების შემდეგ, ველოსიპედისტს შეუძლია ესტუმროს გალდის მამათა მონასტერს. ბალდის ეკლესიას დაახლოებით 400 წლის ისტორია აქვს. იგი ბუნების მშვენიერ ადგილას, მდინარე აბაშის მარცხენა სანაპიროზე, მოთენის, ისკიოდისა და ჯვრის მთების შესაყარში მდებარეობს. ეკლესიის მშენებლობა XVII საუკუნის დასაწყისში დაიწყო. ეკლესიის დაარსების ინიციატორი მღვდელი ხურცილავა ყოფილა, წარმოშობით ლეჩხუმიდან. სოფლის შუა ადგილას სასენაკო იდგა, სადაც ღვთისმშობლის ხატი ესვენა. საერო თუ სასულიერო შეკრების შემთხვევაში ხალხი თავს აქ იყრიდა. გადმოცემის თანახმად, მღვდელმთავარ ხურცილავას სურდა, სასენაკე თავის სახლთან ახლოს ყოფილიყო, ამისთვის გამოიყენა ხალხის ცრურწმენა. მოიპარა ხატი ღამით და ეკალ-

vinced the people that icon hated his old place and demanded new sacred place. People believed preach of the priest and built the village church of the Assumption of the Virgin. The church was built on the bank of the river Abasha on the place of shrubbery, where icon was hidden and then found. The name of village Balda comes from name of place where the icon was found.

Visitor has to cover about 15 km to get to Kagu Waterfall-the final bicycle lane location from Balda. Meanwhile visitor can enjoy picturesque and calm environment. Along the final location visitor can use hostels, camping places and the other lit-

ბარდებში დამალა, ხალხი ერთი კვირის მანძილზე ეძებდა ხატს, ბოლოს ეკალ-ბარდებში დამალული იპოვეს, წამოაბრძანეს და ისევ სასენაკეში დაასვენეს. ხატის გაუჩინარება რამდენჯერმე განმეორდა. მღვდელმსახურმა ხალხი დაარწმუნა, რომ ხატს თავისი ძველი ადგილსამყოფელი სძულდა და ახალ წმინდა ადგილს ითხოვდა. ხალხმა მღვდლის ქადაგება დაიჯერა, მდინარე აბაშის პირას, ეკალ-ბარდების ადგილას, სადაც ხატი იყო დამალული და შემდეგ ნაპოვნი, გააშენეს "ბალდის ღვთისმშობლის მიძინების სახელობის" სფლის ეკლესია. რადგანაც ხატი ბარდებში იყო დამალული, სოფლის სახელწოდება ბალდაც სწორედ აქედან წარმოსდგა. ბალდის მონასტრიდან ველობილიკის საბოლოო ლოკაციამდე - კაღუს ჩანჩქერამდე, ვიზიტორს დაახლოებით 1,5 კმ მონაკვეთის გავლა მოუწევს, რა დროსაც საშუალება ექნება დატკზეს ულამაზესი და მშვიდი გარემოთი. საბოლოო ლოკაციის მიმდებარედ ვიზიტორს საშუალება აქვს ისარგებლოს ჰოსტელით, საკემპინგით და სხვა მცირე ტურისტული ინფრასტრუქტურით. ასევე, მოწყობილია საკვები ობიექტი სადაც დიდი პოპულარულობით სარგებლობს ადგილობრივი სამზარეულო. ველო ბილიკის საბოლოო ლოკაცია კაღუს ჩანჩქერი, ერთ-ერთი

tle tourist infrastructure. There also is arranged food facilities, where local cuisine is very popular.

The final location of the bicycle lane – Kagu Waterfall is one of the most beautiful places in Martvili municipality. Waterfall sank in greenery excite the visitors.

At the end of the bicycle lane visitor can go on his way along the hiking path to the direction of Oniore Waterfall, then continue his way to the Tobi waterfall. Tourist can also visit birdwatching tower, take a rest on the comfortable recreational locations with comfortable camping places and return to Martvili canyon territory.

ულამაზესი ადგილია მარტვილის მუნიციპალიტეტში. მწვანეში ჩაფლული ჩანჩქერი, აღფრთოვანებას იწვევს ვიზიტორთათვის. ველობილიკის დასასრულს, ვიზიტორს, საშუალება აქვს გზა განაგრძოს საფეხმავლო ბილიკზე, ონიორეს ჩანჩქერის მიმართულებით. ონიორეს ჩანჩქერის მონახულების შემდგომ, განაგრძოს გზა ტობის ჩანჩქერისკენ. ეწვიოს ფრინველებზე დასაკვირვებელ კოშკურას. დაისვენოს კეთილმოწყობილ რეკრეაციულ ლოკაციებზე კეთილმოწყობილი საპიკნიკეებით და დაბრუნდეს მარტვილის კანიონის ტერიტორიაზე.

მარტვილის კანიონი კაღუს ჩანჩქერი ველობილიკი

Martvili Canyon Kaghu Waterfall Bicycle Trail

სიგრძე: 6,7 კილომეტრი Length: 6.7 Kilometres

ზომიერი ტემპით დაახლოებით 30 წუთი

About 30 minutes at an average pace

FABULOUS NATURE OF MARTVILI

მარტვილის კანიონი, კაღუს ჩანჩქერი, ველობილიკი

Martvili Canyon - Kaghu Waterfall Bicycle Trail

მარტვილის კანიონი, კაღუს ჩანჩქერი, ველობილიკი

💡 მუნიციპალიტეტი: მარტვილი

<u> </u> მარშრუტით გათვალისწინებული რეკომენდირებული პერიოდი: მარტი- ნომებერი

მარშრუტის სახეობა: საველოსიპედო

ელის მარშრუტის სირთულის კატეგორია: მარტივი

📘🕈 მარშრუტის ტიპი: ცალმხრივი

მარშრუტის სიგრძე: 6.7 კმ. (მარტვილის კანიონი, კაღუს ჩანჩქერი)

诸 მარშრუტის დაფარვის სავარაუდო ხანგრძლივობა: 30 წუთი

არშრუტის სიმაღლეები ზღვის დონიდან მინიმალური / მაქსიმალური / საშუალო: 235/368/299 8.

ჯამური აღმართი / დაღმართი: 176/298 0.

💡 👝 მარშრუტზე გადაადგილების საშუალება: ველოსიპედი, საფეხმავლო

🧙 ფიჭური ქსელის დაფარვის ზონა: ფიჭური კავშირი ხელმისაწვდომია უმეტეს მონაკვეთზე

სასმელი და ტექნიკური წყლის არსებობა მარშრუტზე: მარშრუტზე შეხვდებით სასმელი წყალის ობიექტებს, როგორც წყაროებს,

ასევე მარკეტებს სადაც შეგიძლიათ შეიძინოთ წყალი

შენიშვნა: ველო ბილიკი მიუყვება საავტომობილო გზას. გადაადგილება ძირითადად შესაძლებელია მოასფალტებული გზის გვერდებზე, თუმცა ზოგიერთ მონაკვეთზე შესაძლოა საჭირო გახდეს ასფალტის გზაზე გადასვლა, რა დროსაც საჭიროა უსაფრთხოების ნორმების დაცვა. გთხოვთ, გაითვალისწინოთ ზემოაღნიშნული ფაქტი განსაკუთრებით ღამით გადაადგილებისას, გამოიყენოთ სპეციალური აღჭურვილობები, რათა შესამჩნევი იყოთ ავტომობილის მძღოლებისთვის.

მარშრუტის აღწერა: აღნიშნული მარშრუტი წარმოადგენს პირველი ველო ბილიკის გაგრძელებას. მარტვილის კანიონზე მოსულ ველოსიპედისტს შეუძლია განაგრმოს გზა კაღუს ჩანჩქერისკენ. რელიეფი შედარებით რთულდება, თუმცა ველო ზილიკის ამ მონაკვეთზეც შესაძლებელია გადაადგილება განსაკუთრებული ფიზიკური მომზადებისა და განსაკუთრებული ტექნიკური მახასიათებლების მქონე ველოსიპედის გარეშეც.

მარტვილის კანიონიდან წამოსულ ველოსიპედისტს კაღუს ჩანჩქერამდე, გზად შეუძლია მოინახულოს ბალდის მამათა მონასტერი და ღვთისმშობლის

სახელობის ეკლესია სოფელ ბალდაში. ასევე ბალდის კანიონი, რომელიც გამოირჩევა უნიკალური ბუნებით. ველო ბილიკის საბოლოო მონაკვეთიც გამოირჩევა განსაკუთრებული სილამაზით, კალუს ჩანჩქერი დიდ აღფრთოვანებას იწვევს ვიზიტორებში. ასევე, ველო ზილიკის ლოკაციები

დაკავშირებულია საფეხმავლო ბილიკებთან. ველოსიპედისტს შეუძლია ესტუმროს ონიორეს ჩანჩქერის საფეხმავლო ბილიკს, სადაც ექნება საშუალება ნახოს უნიკალური ბუნება, ისარგებლოს კეთილმოწყობილი საპიკნიკეებით და დააკვირდეს ფრინველებს სპეციალური ფრინველებზე დასაკვირვებელი კოშკურიდან.

Martvili Canyon - Kaghu Waterfall Bicycle Trail

Municipality: Martvili.

Recommended time for travel: March-November.

Type: Bicycle trail.

Length: 6.7 km from Martvili Canyon to Kaghu Waterfall.

Estimated time of travel: 30 minutes.

Minimum/maximum/average height: 235/368/299 above sea level.

Total length of uphill/downhill: 176/298 meters.

Coverage of cellular network: Available in most zones.

Availability of drinking and technical water: One spring is located on the trail. Visitors can buy water in shops located along the trail.

Remarks: The trail follows the asphalted road and there is sufficient space for cycling. In some areas cyclists need to cross the road and in these areas maximum caution must be applied. During nighttime cyclists are advised to use special equipment to increase their visibility to drivers.

Description: This trail is an extension. of the first bicycle trail. Compared to the first trail the terrain is harder. but still suitable for amateurs and does not require significant cycling experience and special physical trainings. The trail leading to Kaghu Waterfall will pass through Balda Monastery and Balda Canvon. The bicycle trail is linked with the Oniore Waterfall hiking trail and visitors can enjoy unique nature, rest at picnic

spots and use the bird-watching tower.

აველოსიპედე ბილიკის მეორე მონაკვეთად შეირჩა მარტვილის კანიონიდან კაღუს ჩანჩქერამდე მიმავალი გზა, რომელიც პრაქტიკულად პირველი ბილიკის გაგრძელებას წარმოადგენს. კანიონზე მისულ ველოსიპედისტებს, საშუალება ექნებათ შეიტყონ ინფორმაცია და განაგრძონ გზა კაღუს ჩანჩქერამდე, რომლის გასავლელად საჭიროა 6,7 კმ-ს დაფარვა. პირველ ბილიკთან შედარებით რთული ბილიკია კაღუს ჩანჩქერამდე მიმავალი მონაკვეთი. აქ

·66

საშუალო სიმაღლე ზღვის დონიდან 299 მეტრს შეადგენს, ხოლო დახრილობა 6,1%.

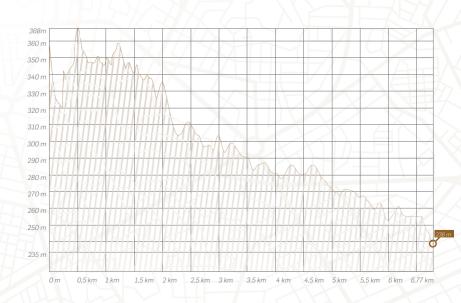
კაღუს ჩანჩქერისკენ მიმავალი ბილიკი ასევე გაივლის ბალდის მონასტერსაც, რომლის მონახულებაც შეეძლებათ ბილიკზე გადაადგილებულ ვიზიტორებს. ჩანჩქერიდან მარტვილის ცენტრამდე, იგივე გზით ველოსიპედისტს 12 კილომეტრის გავლა მოუწევს.

საფეხმავლო ბილიკის სიმაღლითი პროფილი

Height profile of the hiking trail.

The second selected bicycle trail runs from Martvili canyon to Kaghu waterfall and is the continuation of the first trail. Cyclists on the canyon will be able to learn the information and continue their way to Kaghu waterfall. Length of the trail is 6.7 kilometers. Compared to the first trail, the section leading to Kaghu waterfall is relatively difficult. The average altitude here is 299 meters above sea level, with an inclination of 6.1%.

The trail leading to Kaghu waterfall will also pass through the Balda Monastery, which the visitors traveling along the trail will be able to visit. Cyclists will travel 12 kilometers from the waterfall to the center of Martvili.

მარტვილის ზღაპრული ბუნება

ფრინველებზე დასაკვირვებელი კოშკურა

Oniore Birdwatching Tower

Birdwatching-ისათვის განსაკუთრებით ხელსაყრელი პერიოდი გაზაფხული და შემოდგომაა, როდესაც გადამფრენი ფრინველების მიგრირება იწყება. მსოფლიოში ფრინველებზე დაკვირვება უფრო და უფრო პოპულარული ხდება. ფრინველებზე დაკვირვების, როგორც ტურისტული ატრაქციის განვითარების დიდი პოტენციალი აქვს საქართველოსაც, რადგან ჩვენს ქვეყანაზე გადის გადამფრენ მტაცებელ ფრინველთა ყველაზე ვიწრო დერეფანი, რომელიც ამავდროულად გამოირჩევა სახეობრივი მრავალფეროვნებითა და ფრინველთა მრავალრიცხოვნობით.

მარტვილის მუნიციპალიტეტი არ გამოირჩევა გადამფრენ ფრინველთა მრავალრიცხოვნობით, თუმცა შესაძლებელია ზოგიერთ სახეობაზე დაკვირვება. ტერიტორიაზე ერთ-ერთ მნიშვნელოვან სახეობას წარმოადგენს Spring and fall are particularly favorable for birdwatching, when birds begin migrating. Birdwatching is becoming more and more popular across the world. Georgia has a great potential for developing birdwatching as a tourist attraction, as we have the narrowest corridor of migratory birds of prey in the country, which is also characterized by diversity and high number of species.

Martvili municipality is not distinguished by the large number of migratory birds. However, some species can be observed. One of the most important species in the area is the vulture (Gyps fulvus (Hablizl, 1783)), whose nesting places are visible from the tower. Vulture is a big bird. Their body reaches one, wingspan 2.5 meters. They weight up to 8 kilograms. Vultures are widespread in Europe, Asia and North Africa. The nests are usually close to each other and sometimes form small

ორბი (Gyps fulvus (Hablizl, 1783)), რომლის საბუდარი ადგილებიც მოსჩანს კოშკურიდან. ორბიფრინველთა გვარი ქორისნაირთა რიგისა. ტანად დიდი ფრინველია. მათი სხეულის სიგრძე 1 მეტრს აღწევს, ფრთების შლილი 2,5 მ, წონა - 8 კგ. გავრცელებულია ევროპაში, აზიასა და ჩრდილოეთ აფრიკაში. ბუდეები როგორც წესი ახლოს მდებარეობენ ერთმანეთთან და ზოგჯერ მცირე დაჯგუფებებს წარმოქმნიან. იკვებება დიდი ცხოველების მმორით. მიუხედავად დიდი ზომისა, ცოცხალ ცხოველებს თავს არ ესხმის. ამის მიზეზი ისაა, რომ აღჭურვილია ბლაგვი ბრჭყალებითა და სუსტი ნისკარტით, რომელითაც შეუძლებელია ცხოველის ტყავის გახევა. ამიტომ მკვდარი ცხოველის ჰამას იწყებს იმ ნაწილიდან, სადაც მისი ტყავი დაზიანებულია. ცხოვრების ასეთი ნირის გამო წარმოადგენს ბუნების სანიტარს. ორბის რიცხოვნობა საქართველოში და მსოფლიოში მცირეა და აქვს მაღალი კონსერვაციული სტატუსი - IUCN Status: LC; National Red list status: VU

კოშკურიდან ფრინველებზე
დაკვირვების გარდა შესაძლებელია
ტობას კასკადოვანი ჩანჩქერის
(234 მ. საქართველოში ყველაზე
მაღალი) და არსენ ოქროჯანაშვილის
მღვიმის შესასვლელის დანახვა,
რომელიც გადმოედინება კლდეში
არსებული გამოქვაბულიდან. ასევე,
შესაძლებელია პანორამული ხედების
დათვალიერება.

groups. They feed on carcass of dead animals. Despite their large size, vultures do not attack live prey. The reason for this is that it is equipped with blunt claws and blunt beaks that cannot tear animal skins. Therefore, vultures start eating dead animals from the part where skins are damaged. Number of vultures in Georgia and worldwide is small and, therefore, they have a high conservation status-IUCN Status: LC; National Red list status: VU.

In addition to bird watching from the tower it is possible to see the entrance to the Toba Cascading Waterfall (the highest in Georgia), which flows from a rock cave and an entrance to the Arsen Okrojanashvili Cave. Panoramic views are also available.

ფრინველები მარტვილის მუნიციპალიტეტის არეალში

000

Birds in Martvili Municipality Area

ფრინველები მარტვილის მუნიციპალიტეტის არეალში

Birds in Martvili Municipality Area

მარტვილის მუნიციპალიტეტის ტერიტორია მნიშვნელოვანია მრავალი სახეობისთვის, განსაკუთრებით კი მტაცებელი ფრინველთათვის, როგორც დროებითი გაჩერების ადგილი გადაფრენის დროს. საჭიროა ამ საკითხის უფრო ღრმად შესწავლა. ამ რეგიონში, გადამფრენი მტაცებელი ფრინველები ძირითადად შემოდგომაზე გვხვდება. ამ ტერიტორიაზე ცნობილია ფრინველების 123 სახეობა (ა. აბულაძე - პერსონალური შეტყობინობა). მობუდარი ფრინველების დაახლოებით 51 სახეობა მთელი წლის განმავლობაში ბინადრობს აქ, ხოლო 44 სახეობამდე მოფრინავს ზაფხულობით გასამრავლებლად. გაზაფხულსა და შემოდგომაზე სეზონური მიგრაციის დროს აღნუსხულია 63 სახეობა (მუდმივად ან არარეგულარულად). ზამთარში ფრინველთა ფაუნა წარმოდგენილია მთელი წლის განმავლობაში მობინადრე 51 სახეობით, 14 მოზამთრე სახეობით და შემთხვევითი 6 ვიზიტორი სახეობით. ფრინველების ეს 6 სახეობა წარმოადგენს იშვიათ, არარეგულარულ ვიზიტორებს, რომლებიც გვხვდებიან მცირე რაოდენობით, ან შემთხვევითი

Martvili municipality area is important for many species, especially birds of prey, as a temporary stopover during migration. A deeper study of this issue is needed. In this region, migratory birds of prey are found mainly in the fall. 123 species of birds are known in the target area (A. Abuladze-personal message). About 51 species of nesting birds inhabit here throughout the year, while up to 44 species fly to breed during the summer. During the spring and autumn seasonal migrations 63 species are listed (permanent or irregular). In winter, the bird fauna is represented by 51 species living throughout the year, 14 wintering species and 6 random visiting species. These 6 bird species represent rare, irregular visitors that are found in small numbers or in the form of random elements (wanderers).

The bird fauna of the study area has not been properly studied so far. In consideration of all available and accessible data about birds it can be concluded that nesting bird fauna in the target area is not characterized by wide diversity, but in terms of endemic species and species of the Red List, Martvili municipality area is interesting district for the birdwatching.

ელემენტების სახით (მოხეტიალე). მარტვილის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის ფრინველთა ფაუნა აქამდე არ არის სათანადოდ შესწავლილი. ფრინველების შენარჩუნების თვალსაზრისით ყველა არსებული დაა ხელმისაწვდომი მონაცემის გათვალისწინებით, შეიძლება დავასკვნათ, რომ სამიზნე ტერიტორიაზე მობუდარი ფრინველების სახეობები არ გამოირჩევა დიდი მრავალფეროვნებით, მაგრამ ენდემური სახეობებისა და წითელი ნუსხის სახეობების თვალსაზრისით ეს რაიონი საინტერესოა ფრინველებზე დამკვირვებლებისათვის. მაგალითისათვის, აქ ზინადრობს კავკასიური როჭოს (Lyrurus mlokosiewiczi) მცირე პოპულაცია, რომელიც შეტანილია წითელ ნუსხაში. ასევე აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ საკვლევ ტერიტორიაზე წარმოდგენილია ჩვეულებრივი კაკაჩას (Buteo buteo) ბუდობის 3 ადგილი, ჩვეულებრივი კირკიტას (Falco tinninculus) და მთის არწივის (Aquila chrysaetos) გამრავლების ადგილები. მთის არწივი მთელი წლის მანძილზე იშვიათი რეზიდენტია, სეზონური ვერტიკალური გადაადგილებებით ხასიათდება. ასევე, აქ გვხვდება დიდი ზომის მტაცებლებისა და ლეშიჭამია ფრინველების ზოგიერთი სახეობის საკვები ადგილები, მათ შორისაა ბატკანძერი (Gypaetus barbatus) და ორბი (Gyps fulvus) (Abuladze A., 1994; Abuladze A., 2013; Galvez R.A., et al.,2005).

For example, small population of Caucasian grouse (Lyrurus mlokosiewiczi) inhabits here which is included in the Red List, Also, It should be noticed that 3 nesting places of ordinary Buteo buteo. ordinary Falco tinninculus and mountain eagle (Aguila chrysaetos) breeding sites are represented in the target area. The mountain eagle is a rare resident throughout the year, characterized by seasonal vertical movements. Also, here are food sites for large size species of predators and carnivorous birds, including Gypaetus barbatus and Gyps fulvus (Abuladze A., 1994; Abuladze A., 2013; Galvez RA, et al., 2005).

FABULOUS NATURE OF MARTVILI

არემოსდაცვითი განათლება და მასთან დაკავშირებული აქტივობები მსოფლიოს მასშტაბით აქტუალურ თემას წარმოადგენს, რადგან რიგ ქვეყნებში, მათ შორის განვითარებად ქვეყნებშიც საკმაოდ დიდი პრობლემა დგას გარემოსდაცვითი განათლების რესურსზე. საქართველოს შემთხვევაშიც, შედარებით ახალი საკითხია გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების კამპანიები. ყოველდღიურად ვითარდება აღნიშნული კუთხით სხვადასხვა საკითხი და უკვე სისტემატიური ხდება ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობები მოზარდებში. გარემოსდაცვითი სწავლების ერთ-ერთ საუკეთესო საშუალებას წარმოადგენს საველე გასვლები ბუნებაში, რადგან უკეთესად აღქმადია დეტალები, რომელზეც აქვთ თეორიული ცოდნა მიღებული. აღნიშნულიდან გამომდინარე, პროექტის ფარგლებში განხორციელებული ეკოსაგანმანათლებლო ბილიკების დაგეგმვით, გაუმჯობესდება სამეგრელოს რეგიონში და მარტვილის მუნიციპალიტეტში გარემოსდაცვითი განათლების დონე. ასევე, ეკო საგანმანათლებლო ბილიკს შესაძლოა ესტუმრონ სხვა რეგიონებიდან, ბილიკის სანახაობრვი მრავალფეროვნებიდან გამომდინარე.

Environmental education and related activities are an important and highly discussed issue worldwide, as environmental education resources in a number of countries, including developing countries, are still a major problem. In Georgia too, environmental awareness campaigns are a relatively new issue. Various issues are being developed on a daily basis in this regard and eco-education activities for youth are becoming systematic.

One of the best tools for environmental education is field trips in nature, as the participants can better understand the details on which have acquired theoretical knowledge. Consequently, by planning the ecoeducation trails within the project the level of environmental education in Samegrelo region and Martvili municipality will be improved. In addition, the eco-educational trail may host visitors from other regions, as it is attractive due its diversity.

When planning educational trails, we took into account that the main segment of visitors on the trail will be school children. There-

საგანმანათლებლო ბილიკების დაგეგმვისას, გავითვალისწინეთ, რომ ბილიკზე ვიზიტორთა ძირითად სეგმენტს სკოლის მოსწავლეები წარმოადგენენ, შესაბამისად შეირჩა მარტივად დასაფარი ბილიკები, რომლებიც მეტად დატვირთულია ბიომრავალფეროვნებით და სანახაობით. ბილიკის შერჩევისას გავითვალისწინეთ არა მხოლოდ გარემოსდაცვითი განათლების მიღება. შერჩეულ ორივე ბილიკზე წარმოდგენილია ისტორიულკულტურული ძეგლი, რაც ბილიკს დამატებით საინტერესოს ხდის და უფრო მეტად მონახულებადი იქნება. შერჩეული ორივე საგანმანათლებლო ბილიკი წარმოადენს ცალმხრივ მარშრუტს, იწყება და ბრუნდება ერთსა და იმავე დანიშნულების ადგილას. აღსანიშნია ის ფაქტი, რომ ეკოსაგანმანათლებლო ბილიკები იმეორებენ სალაშქრო ბილიკების მარშრუტს იმ მონაკვეთებზე, სადაც მასშტაბურად არის წარმოდგენილი სანახაობრივი მონაკვეთები და პროექტით დაგეგმილი ბილიკების სტრუქტურულად ერთიან შემადგენელ ნაწილს წარმოადგენენ.

fore, easy paths with substantial biodiversity and sightseeing were selected.

When selecting the trail, in addition to environmental education, we considered the fact that both historical and cultural monuments are available along the selected trails, which makes them more interesting and will attract more visitors. Both educational trails represent a one-way route, starting from and returning to the same destination. It is also worth noting that the eco-educational trails follow the route of the hiking trails on those sections, sightseeing are located and form a structurally integral part of the trails planned within the frames of the project.

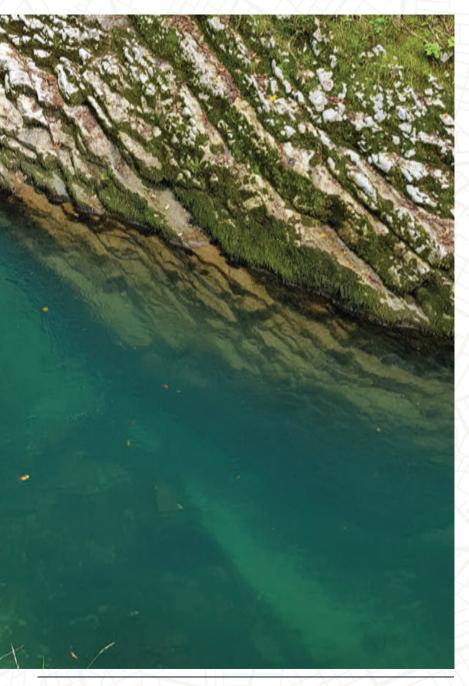
Balda Monastery-Kaghu Waterfall Eco-Educational Trail

სიგრძე: 3,4 კილომეტრი Length: 3.4 Kilometres

ზომიერი ტემპით დაახლოებით 1 საათი

About 1 hour at an average pace

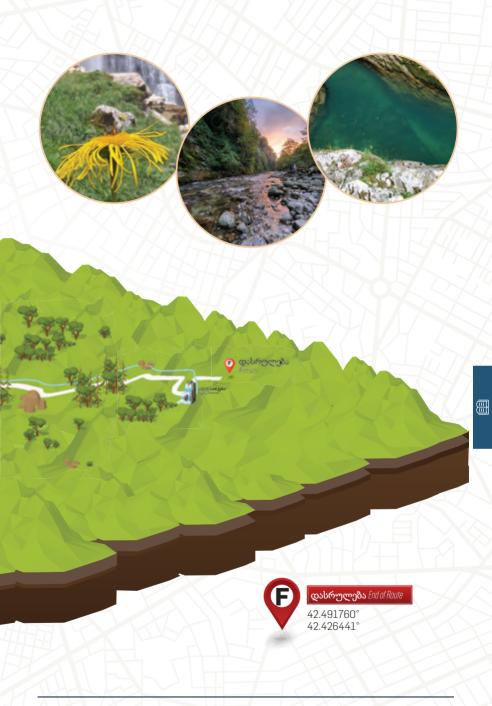

მარტვილის კანიონი, კაღუს ჩანჩქერი, ველობილიკი

Balda Monastery-Kaghu Waterfall Eco-Educational Trail

ბალდა-კაღუს ეკოსაგანმანათლებლო ბილიკი

- მთავარი სანახაობები: ბალდის მონასტერი > ბალდის კანიონის ბუნების მეგლი > კაღუს ჩანჩქერი
- მუნიციპალიტეტი: მარტვილი
- მარშრუტით გათვალისწინებული რეკომენდირებული პერიოდი:მარტი - ნოემბერი
- 🌉 მარშრუტის სახეობა: საფეხმავლო
- მარშრუტის სირთულის კატეგორია: მარტივი
- 🚺 მარშრუტის ტიპი: ცალმხრივი
- არშრუტის სიგრმე: 3.4 კმ. (ბალდის მონასტერი - კაღუს ჩანჩქერი)
- მარშრუტის დაფარვის სავარაუდო
 ხანგრძლივობა: 1 საათი
- მარშრუტის სიმაღლეები ზღვის დონიდან მინიმალური / მაქსიმალური / საშუალო: 319/368/345 მ.
- ჯამური აღმართი / დაღმართი: 245/247 მ.
- მარშრუტზე გადაადგილებისსაშუალება: საფეხმავლო ბილიკი
- ფიჭური ქსელის დაფარვის ზონა: ფიჭური კავშირი ხელმისაწვდომია უმეტეს მონაკვეთებზე.
- სასმელი და ტექნიკური წყლის არსებობა მარშრუტზე: ეკოსაგანმანათლებლო მარშრუტზე შეხვდებით წყაროს.

- ↑ შენიშვნა: ეკოსაგანმანათლებლო ბილიკზე გავლისას, შეგიძლიათ მოინახულოთ ბალდის კანიონის ბუნების ძეგლი, რომელიც წარმოადგენს დაცულ ტერიტორიაზი გადაადგილებისას აუცილებელია დაიცვათ შესაბამისი ქცევის ნორმები.
- მარშრუტის აღწერა: ეკო საგანმანათლებლო ბილიკის მთავარ, საკვანმო წერტილებს წარმოადგენს ბალდის მამათა მონასტერი, ბალდის კანიონი, კაღუს ჩანჩქერი და მდ. აზაშის სანაპირო. ბილიკზე მისული ვიზიტორები, შეიტყობენ ინფორმაციას აღნიშნულ ისტორიულ- კულტურულ ძეგლზე, რომელიც ხშირად მონახულებად ადგილს წარმოადგენს მარტვილის მუნიციპალიტეტში. საგანმანათლებლო ბილიკზე ვიზიტისას შესაძლებელი იქნება ბალდის კანიონის ბუნების ძეგლის დათვალიერება, რომელიც ეკო საგანმანათლებლო თვალსაზრისით უმნიშვნელოვანესი ობიექტია. კანიონი წარმოადგენს მდ. აგაშის მიერ, ასხის მასივის სამხრეთ ნაწილში, კირქვულ ქანებში გამომუშავებულ კანიონს. კანიონის სიგრძე დაახლოებით 1400 მ-ია, სიგანე 5-10 მ, ხოლო ჩაჭრის სიღრმე საშუალოდ 25-30 მ. ბალდის კანიონი უნიკალურია როგორც ვიზუალური, ასევე ბიომრავალფეროვნების თვალსაზრისით. კანიონის მონახულების და ინფორმაციის მიღების შემდეგ, გზა გრძელდება კაღუს ჩანჩქერამდე, რომელიც წარმოდგენილია მდ. აბაშას პირას.

აღნიშნული ლოკაციაც იქნება მონაკვეთი, სადაც შესაძლებელია გაჩერება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება მისული ვიზიტორთათვის. კაღუს ჩანჩქერიდან ჩრდილოეთით 150

მეტრში წარმოდგენილია მდ. აზაშის მარცხენა შენაკადის, მდ. ტობას გადაკვეთის მონაკვეთი, სადაც ასევე შესაძლებელია ცნობიერების ამაღლება პიდროლოგიური თვალსაზრისით.

Balda Monastery-Kaghu Waterfall Eco-Educational Trail

Sightseeing: Balda Monastery > Balda Canvon Natural Monument > Kaghu Waterfall.

Municipality: Martvili.

Recommended time for travel: March-November.

Type: Hiking trail.

Difficulty: Easy.

Length: 3.4 km from Balda Monastery to Kaghu Waterfall.

Estimated time of travel: 1 hour.

Minimum/maximum/average height: 319/368/345 meters above sea level.

Total length of uphill/downhill: 245/247 meters.

Coverage of cellular network: Available in most zones.

Availability of drinking and technical water: one spring is located on the trail.

Remarks: Visitors of the trail you visit the Balda Canyon Natural Monument, which is a protected area. When moving on the territory of the

protected area, it is necessary to follow the rules of conduct.

Description: The main sightseeing of the eco-educational trail are Balda. Monastery, Virgin Mary Church, Balda Canyon, Kaghu Waterfall and river Abasha. Visitors of the trail will receive information on the historic and cultural monument, which is a frequently visited place in the Martvili municipality. During visiting the ecoeducational trail, it will be possible to see the Balda Canyon Natural Monument, which is an important eco-educational site. The canyon is formed by Abasha in the southern part of the Askhi, in the limestone rocks. The canyon is about 1,400 meters long, 5-10 meters wide, with an average depth of 25-30 meters. The canyon is unique, both in terms of its biodiversity, as well as its sightseeing. After visiting the canyon and getting the information, the road continues to Kaghu Waterfall, which is located on the river Abasha's side. On the trail there will be a section, where the visitors can stop and receive environmental information and increase their awareness. In 150 meters north of Kaghu Waterfall there is a crossing of river Abasha and river Toba, where increasing awareness of visitors on hydrological issues is possible.

პირველი შერჩეული
ეკოსაგანმანათლებლო
ბილიკი, რომელიც, როგორც
აღვნიშნეთ გათვლილია სკოლის
მოსწავლეებზე, მდებარეობს
მარტვილის მუნიციპალიტეტში,
სოფ. ბალდას მიმდებარედ.
ლოკაციის დასაწყისს ბალდის
მამათა მონასტერი წარმოადგენს
და ბილიკი მიუყვება მდ. აბაშის
პირას არსებულ საგზაო მონაკვეთს,
საბოლოო ლოკაცია კაღუს (ჟუჟღას)
ჩანჩქერის მიმდებარედ მდ. აბაშის
მარცხენა შენაკადის მდ. ტობას
შესართავი წარმოადგენს.

ბილიკის საერთო სიგრძე, რომელიც ითვალისწინებს ბალდის მონასტრიადნ კაღუს ჩანჩქერამდე ასვლას და უკან, ბალდის მონასტერთან დაბრუნებას, შეადგენს 3.4 კილომეტრს. ბილიკის მინიმალური სიმაღლე 319 მეტრია, მაქსიმალური 368 მეტრი, საშუალო სიმაღლე ზღვის დონიდან 345 The first selected eco-education trail, which is designed for schoolchildren, is located near the village of Balda, in the municipality of Martvili. The starting point of the trail is Balda Monastery and it follows a road along the river Abasha. The final destination is a confluence of river Toba near Kaghu (Zhuzha) Waterfall.

The total length of the trail, which includes hiking from Balda Monastery to Kaghu Waterfall and back, to Bald Monastery is 3.4 kilometers. Minimum elevation of the trail is 319 meters, while the maximum is 368 meters. An average altitude is 345 meters above sea level. The average inclination of the trail is 12.3%. The main sightseeing of the eco-educational trail are Balda Monastery, Virgin Mary Church, Balda Canyon, Kaghu Waterfall and river Abasha. Visitors of the trail will receive information on the historic and cultural monument, which is a frequently visited place in the Martvili municipality. During visiting the eco-educational trail, it will be

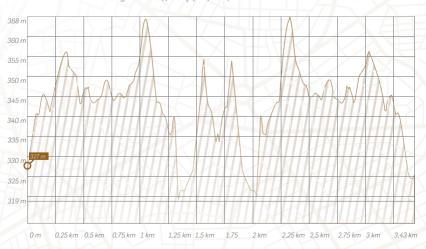

მეტრს შეადგენს. ზილიკის საშუალო დახრილობა 12.3 % შეადგენს. ეკო საგანმანათლებლო ზილიკის მთავარ, საკვანძო წერტილებს წარმოადგენს ზალდის მამათა მონასტერი, ღვთისმშობლის სახელობის ეკლესია, ზალდის კანიონი, კაღუს ჩანჩქერი და მდ. აზაშას სანაპირო.

ბილიკზე მისული ვიზიტორები, შეიტყობენ ინფორმაციას აღნიშნულ ისტორიულ- კულტურულ მეგლზე, რომელიც ხშირად მონახულებად ადგილს წარმოადგენს მარტვილის მუნიციპალიტეტში. საგანმანათლებლო ბილიკზე ვიზიტისას შესაძლებელი იქნება ბალდის კანიონის ბუნების ძეგლის დათვალიერება, რომელიც ეკო

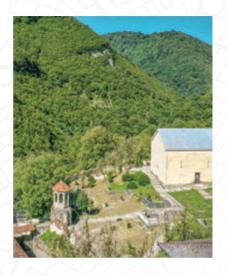
საგანმანათლებლო ბილიკის სიმაღლითი და სირთულის პროფილი
Height and difficulty profile of the ec-educational trail

საგანმანათლებლო თვალსაზრისით უმნიშვნელოვანესი ობიექტია. კანიონი გამომუშავებულია მდ. აბაშის მიერ, ასხის მასივის სამხრეთ ნაწილში, კირქვულ ქანებში. კანიონის სიგრძე დაახლოებით 1400 მ-ია, სიგანე 5-10 მ, ხოლო ჩაჭრის სიღრმე საშუალოდ 25-30 მ.

კანიონი უნიკალურია როგორც ვიზუალური, ასევე ბიომრავალფეროვნების თვალსაზრისით.

კანიონის მონახულების და ინფორმაციის მიღების შემდეგ, გზა გრძელდება კაღუს ჩანჩქერამდე, რომელიც წარმოდგენილია მდ. აბაშას პირას. აღნიშნული ლიკაციაც იქნება მონაკვეთი, სადაც შესაძლებელია გაჩერება და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება ვიზიტორთათვის. კაღუს ჩანჩქერიდან ჩრდილოეთით 150 მეტრში წარმოდგენილია მდ. აბაშის მარცხენა შენაკადის, მდ. ტობას გადაკვეთის მონაკვეთი, სადაც ასევე შესაძლებელია ცნობიერების ამაღლება ჰიდროლოგიური თვალსაზრისით. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, შერჩეული ეკო საგანმანათლებლო ბილიკი, მისი სანახაობრივი და შინაარსობრივი დატვირთვიდან გამომდინარე, პოპულარული და ხშირად მონახულებადი იქნება მარტვილის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე.

possible to see the Balda Canyon Natural Monument, which is an important eco-educational site. The canyon is formed by Abasha in the southern part of the Askhi, in the limestone rocks. The canyon is about 1,400 meters long, 5-10 meters wide, with an average depth of 25-30 meters. The canyon is unique, both in terms of its biodiversity, as well as its sightseeing.

After visiting the canyon and getting the information, the road continues to Kaghu Waterfall, which is located on the river Abasha's side. On the trail there will be a section, where the visitors can stop and receive environmental information and increase their awareness. In 150 meters north of Kaghu Waterfall there is a crossing of river Abasha and river Toba, where increasing awareness of visitors on hydrological issues is possible.

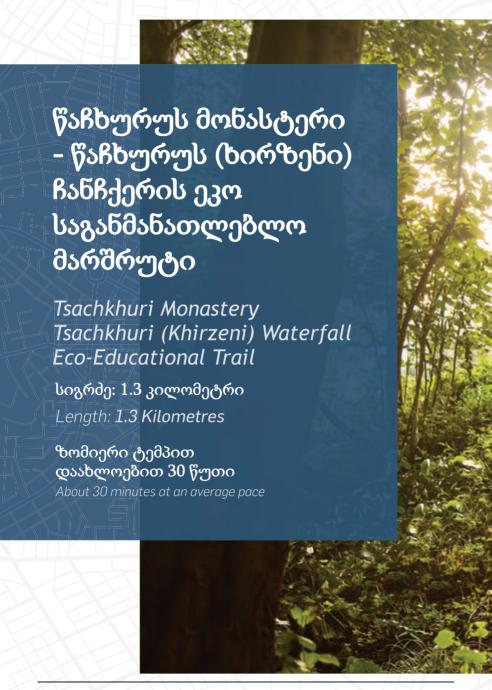
ბალდა-კაღუს ეკოსაგანმანათლებლო ბილიკი

Balda-Kagu Eco-Educational Route

აქ ხშირად ტარდება ეკო ბანაკები ახალგაზრდებისათვის. ეს მარშრუტი შეიძლება გამოყენებულ იქნას ეკო ბანაკის მონაწილეებისათვის. ეკო ბანაკის პროგრამა მოიცავს როგორც კულტურულ და ასევე ბუნებრივი გარემოს კომპონენტებს. ამ შემთხვევაში ეკოლოგიური განათლების საკითხები მოიცავს ეკოსისტემის ძირითადი ელემენტების შემადგენლობის აღწერას ადგილობრივი ფლორისა და ფაუნის ჰაბიტატების თავისებურებების დახასიათებით. მარშრუტის პროგრამაში შედის ადგილობრივი ლანდშაფტების და გამოყენებული მარშრუტის არეალის ეკოსისტემის ბიოტური და აბიოტური ფაქტორების ურთიერთქმედების აღწერა. ამავე დროს ეკო ბანაკის მონაწილეები ეკოსაგანმანათლებლო ბილიკის გავლისას მიიღებენ ცოდნას ბუნებრივი რესურსების მდგრად გამოყენებაზე, ასევე ველური ბუნების და ბუნების ძეგლების დაცვაზე.

Eco-camps for youth are often organized here. This rout might be used for the eco-camps participants. The program of the eco-camp covers cultural and natural components of the local areas as well. In this case the ecological educational subjects include description of the composition of ecosystem's main elements with explanation of the habitats of local flora and fauna species.

The program of the rout includes the local landscapes and the interactions of the biotic and abiotic factors of the ecosystem of exploring rout areas. At the same time the eco camps participants will receive the knowledge on sustainable usage of the natural resources during the hiking the eco educational rout, also about protection of the wild nature and saving the monuments of nature.

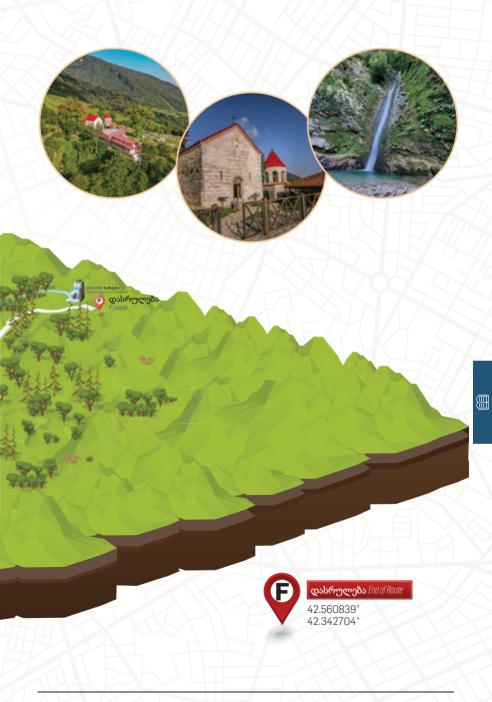
FABULOUS NATURE OF MARTVILI

წაჩხურუს მონასტერი-წაჩხურუს (ხირზენი) ჩანჩქერის ეკო საგანმანათლებლო მარშრუტი

Tsachkhuri Monastery Tsachkhuri (Khirzeni) Waterfall Eco-Educational Trail

წაჩხურუს ეკოსაგანმანათლებლო ბილიკი

მარშრუტით გათვალისწინებულირეკომენდირებული პერიოდი:აპრილი - ოქტომბერი

🎩 მარშრუტის სახეობა: საფეხმავლო

მარშრუტის სირთულის კატეგორია: მარტივი

🚺 მარშრუტის ტიპი: ცალმხრივი

მარშრუტის სიგრძე: 1.3 კმ. (წაჩხურის ეკლესია -თხოპრას ჩანჩქერი)

ტენ მარშრუტის დაფარვის სავარაუდო განგრძლივობა: 30 წუთი

ბარშრუტის სიმაღლეები ზღვის დონიდან მინიმალური / მაქსიმალური / საშუალო: 579/658/610 მ.

ჯამური აღმართი / დაღმართი: 130/130 მ.

მარშრუტზე გადაადგილებისსაშუალება: საფეხმავლო ბილიკი

ფიჭური ქსელის დაფარვის ზონა: ფიჭური კავშირი ხელმისაწვდომია უმეტეს მონაკვეთებზე.

სასმელი და ტექნიკური წყლის არსებობა მარშრუტზე: ეკოსაგანმანათლებლო მარშრუტზე შეხვდებით წყაროს.

🛕 შენიშვნა: ეკოსაგანმანათლებლო

ბილიკზე გადაადგილებისას, წაჩხურუს ჩანჩქერთან მისასვლელ მონაკვეთზე ძირითადად წარმოდგენილია კირქვოვანი სტრუქტურის ბილიკი, სადაც საჭიროა მაქსიმალური ყურადღება რათა არ გაგიცურდეთ ფეხი, განსაკუთრებით კი მაშინ როცა ბილიკი სველია. ურადღება! განსაკუთრებული სიფრთხილე არის საჭირო ჩანჩქერთან მისასვლელ მონაკვეთზე გადაადგილებისას, რათა არ გაგიცურდეთ ფეხი და არ მიიღოთ დაზიანება.

მარშრუტის აღწერა: წაჩხურუს (ხირზენის) საფეხმავლო ეკოსაგანმანათლებლო ბილიკი შეირჩა მარტვილის მუნიციპალიტეტის სოფელ წაჩხურში, სალხინოს თემში, ხირზენის კალთაზე, სადაც მდებარეობს წაჩხურუს მთავარანგელოზის სახელობის მონასტერი. ბილიკის საწყის წერტილს სწორედ ეკლესიის მიმდებარე ტერიტორია წარმოადგენს, ხოლო საბოლოო მონაკვეთს თხოპრას ჩანჩქერი.

ბილიკზე გადასაადგილებლად მარტივი, კირქვოვანი სტრუქტურის ზედაპირია წარმოდგენილი. ეკლესიის მიმდებარედ შერჩეულია რეკრეაციული ადგილი, შესაბამისად, მისულ ვიზიტორებს საშუალება ექნებათ კეთილმოწყობილი საპიკნიკეთი სარგებლობა. წარმოდგენილი ეკოსაგანმანათლებლო ბილიკიც გათვლილია სკოლის

მოსწავლეებზე, რომლებიც ვიზიტისას გაეცნობიან როგორც ისტორიულ-კულტურულ მეგლს, ასევე მოინახულებენ ჩანჩქერს და დააკვირდებიან ტერიტორიაზე წარმოდგენილ ბიომრავალფეროვნებას. შერჩეული მონაკვეთი ასევე იძლევა საშუალებას ვიზიტორმა მოინახულოს ზილიკის მიმდებარედ წარმოდგენილი არეალები, რაც

გარემოს დაცვითი განათლების კუთხით მნიშვნელოვანია. წაჩხურუს მთავარანგელოზის სახელობის ეკლესიის მიმდებარე ტერიტორიიდან იშლება ულამაზესი ხედი ეგრისის ქედზე და ოდიშის პლატოზე, საიდანაც მოჩანს გეოგრაფიული ობიექტები, რომლებიც, ეკოსაგანმანათლებლო თვალსაზრისით საყურადღებოა.

Tsachkhuri Eco-Educational Trail

Municipality: Martvili.

Recommended time for travel: April-October.

Type: Hiking trail.

Difficulty: Easy.

Length: 1.3 km from Tsachkhuri Church to Tkhopra Waterfall.

Estimated time of travel: 30 minutes

Minimum/maximum/average height: 579/658/610 above sea level.

Total length of uphill/downhill: 130/130 meters.

Coverage of cellular network: Available in most zones.

Availability of drinking and technical water: One spring is located on the trail.

Remarks: The surface of the trail leading to Tsachkhuri Waterfall is the limestone. When the trail wet, visitors must apply maximum caution to avoid injuries.

Description: Tsachkhuri (Khirzeni) hiking eco-educational trail was selected in the village of Tsachkhuri, in community of Martvili municipality. on the slope of Khirzeni, where the Tsachkhuri Archangel Church and Monastery are located. The starting point of the trail is the area adjacent to the church and the final destination is Tsachkhuri Waterfall. The surface of the trail is the limestone. A recreational area has been selected near the church, where visitors will be able to have picnic at the well-arranged and equipped area. The presented eco-educational trail is also intended for schoolchildren. who will visit the historical cultural monument, as well as the waterfall and observe the biodiversity of the area. The selected section allows the visitors to visit the areas adjacent to the trail, which is important for environmental education. In the vicinity of the Archangel Church of Tsachkhuri the visitors can view various geographical objects, which are important for eco-educational purposes.

TSACHKHURI

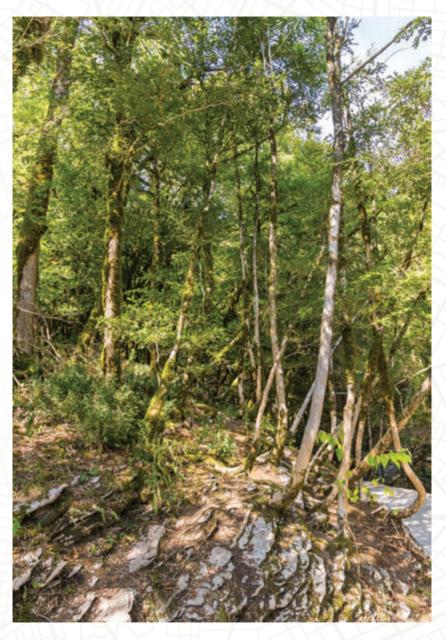
წაჩხურუს (ხირზენის) საფეხმავლო ეკო-საგანმანათლებლო ბილიკი შეირჩა მარტვილის მუნიციპალიტეტის სოფელ წაჩხურში, სალხინოს თემში, ხირზენის კალთაზე, სადაც მდებარეობს წაჩხურუს მთავარანგელოზის სახელობის ეკლესია და მამათა მონასტერი. ბილიკის საწყის წერტილს სწორედ ეკლესიის მიმდებარე ტერიტორია წარმოადგენს, ხოლო საბოლოო მონაკვეთს წაჩხურუს ჩანჩქერი. ზილიკის სიგრძე 1.3 კილომეტრს შეადგენს, ზღვის დონიდან სიმაღლე 579 მეტრით იწყება და ადის 658 მეტრზე, საშუალო სიმაღლე 610 მეტრია ზღვისდონიდან. ბილიკის საშუალო დახრილობა 17.2%

ბილიკზე გადასაადგილებლად მარტივი, კირქვოვანი სტრუქტურის ზედაპირია წარმოდგენილი. ეკლესიის მიმდებარედ შერჩეულია რეკრეაციული ადგილი, შესაბამისად, მისულ ვიზიტორებს საშუალება ექნებათ კეთილმოწყობილ ტერიტორიაზე პიკნიკი მოაწყოს. წარმოდგენილი ეკოსაგანმანათლებლო ბილიკიც გათვლილია სკოლის მოსწავლეებზე, რომლებიც ვიზიტისას გაეცნობიან როგორც ისტორიულ- კულტურულ მეგლს, ასევე მოინახულებენ ჩანჩქერს და დააკვირდებიან ტერიტორიაზე წარმოდგენილ

Tsachkhuri (Khirzeni) hiking eco-educational trail was selected in the village of Tsachkhuri, in Salkhino community of Martvili municipality, on the slope of Khirzeni, where the Tsachkhuri Archangel Church and Monastery are located. The starting point of the trail is the area adjacent to the church and the final destination is Tsachkhuri Waterfall.

The length of the trail is 1.3 kilometers, starting at 579 meters above sea level and rising to 658 meters, with an average elevation of 610 meters above sea level. The average inclination of trail is 17.2%.

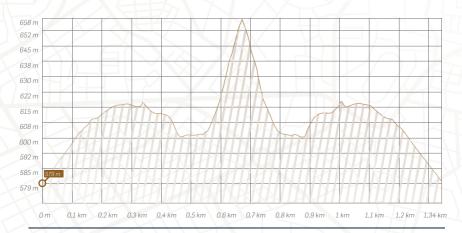
TSACHKHURI

ბიომრავალფეროვნებას.
შერჩეული მონაკვეთი ასევე
იძლევა საშუალებას ვიზიტორმა
მოინახულოს ბილიკის მიმდებარედ
წარმოდგენილი არეალები, რაც
გარემოს დაცვითი განათლების
კუთხით მნიშვნელოვანია.
წაჩხურუს მთავარანგელოზის
სახელობის ეკლესიის მიმდებარე
ტერიტორიიდან იშლება
ულამაზესი ხედი, საიდანაც
მოჩანს გეოგრაფიული ობიექტები,
რომლებიც, ეკოსაგანმანათლებლო
თვალსაზრისით საყურადღებოა.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, წარმოდგენილი ბილიკიც პოპულარული იქნება საგანმანათლებლო თვალსაზრისით და ვიზიტორთა დიდ რაოდენობას უმასპინძლებს ყოველწლიურად. The surface of the trail is the limestone. A recreational area has been selected near the church, where visitors will be able to have picnic at the well-arranged and equipped area. The presented eco-educational trail is also intended for schoolchildren, who will visit the historical-cultural monument, as well as the waterfall and observe the biodiversity of the area. The selected section allows the visitors to visit the areas adjacent to the trail, which is important for environmental education. In the vicinity of the Archangel Church of Tsachkhuri the visitors can view various geographical objects, which are important for ecoeducational purposes.

Considering the above issues, the trail will be popular for educational purposes and will host a large number of visitors each year.

წაჩხურის მონასტერი - წაჩხურის (ხირზენი) ჩანჩქერის ეკო საგანმანათლებლო მარშრუტზე

Information on Tsachkhuri Monastery-Tsachkhuri (Khirzeni) Waterfall Eco-Educational Trail

წაჩხურის ეკო საგანმანათლებლო მარშრუტი განკუთვნილია სტუდენტებისათვის და სხვა დაინტერესებული საზოგადოებისათვის. ეს მარშრუტი იძლევა ბილიკის გასწვრივ ლანდშაფტების მრავალფეროვნების ნახვისა და ბიომრავალფეროვნების შესწავლის საშუალებას ბილიკის მომიჯნავე არეალში. ზილიკი გადის ზიომრავალფეროვნებით მდიდარ ტყეებში. ტყეებში ახსნილი იქნება მიკრო, მეზო და მაკრო ეკოსისტემებს შორის განსხვავებები. საფეხმავლო ბილიკის გასწვრივ ფლორისა და ფაუნის კავკასიური ენდემური სახეობების და წითელი ნუსხის ზოგიერთი სახეობის ჰაბიტატებია, რომელზედაც მარშრუტის მონაწილეებთან იქნება საუბარი. მაგალითისათვის, მარშრუტის სამიზნე არეალში იზრდება სუბტრიპიკული მარადმწვანე კოლხური ბზა (Buxus colchica), რომელიც ნეკერის ხავსითაა დაფარული. დღეისდღეობით იგი გადაშენების პირასაა მავნებლით დაზიანების გამო. მეცნიერებმა ჯერ-ჯერობით ვერ აღმოაჩინეს ამ მავნებელთან ბრძოლის საშუალება. ამგვარდ ეკო საგანმანათლებლო ბილიკი ახალგაზრდებს და სტუდენტებს აძლევს საშუალებას აიმაღლონ ცნობიერება სამეგრელოს ფლორისა და ფაუნის ენდემურ და წითელი ნუსხის სახეობებზე და მიიღონ გოდნა ამ სახეობების კონსერვაგიის მნიშვნელობაზე. ასევე ტყეების ეკოსისტემებზე კლიმატის ცვლილების მოსალოდნელი ზემოქმედება იქნება ახსნილი ეკო საგანმანათლებლო მარშრუტის გამოყენებისას.

Tsachkuri eco-educational trail is designed for students and other interested public. This trail gives the possibility to see the diverse of the landscapes along the trail and to learn about the biodiversity of adjust area. Trail crosses the forests of rich biodiversity. Deciduous forest ecosystem is a good example to show students the interaction of biocenosis species composition and environmental factors. In the forests will be explained differences between micro, meso and macro ecosystems. Across the walking path there are areas of the habitats of Caucasus endemic species of flora and fauna and some species of the Red List, about this will be informed rout participants. In the target area of the rout grow the Red list species Boxwood Colchis (Buxus colchica) which is subtropical evergreen plant covered by Neckera moss. Now a day this plant is on the verge of extinction because it was harmed by pests. Scientists have not been able to find any means against this pest yet. So eco educational trail gives possibility youth and students to raise awareness about the endemic and the Red Lists species of the Mengrelain Flora and Fauna and to know the importance of the conservation activities for saving this species. Also, education about the climate change and expected impact on the forests ecosystem will be explained during the exploring eco educational trail.

ზეპირსიტყვიერება სამეგრელოში

ზეპირსიტყვიერება სამეგრელოში სამეგრელო თავისი ისტორიული წარსულითა და ყოფა-ცხოვრებით ფრიად საინტერესო კუთხეა. აქ შემორჩენილია ზეპირსიტყვიერების ნიმუშები, რასაც უფროსი თაობა გადასცემს ახალგაზრდებს.

Oral History in Samegrelo

Samegrelo has a rich historic past and an interesting way of life. Oral history here is transferred from older to younger generations. Within the framework of the Developing Ecotourism Net in Black Sea Region Project stories were collected by the consultants.

ცხენის ქურდი The Horse Thief

Story told by Amiran Nachkebia / ამირან ნაჭყებია Village Kveda Vakha / ქვედა ვახა

ეცხენეობასთან ერთად, სამეგრელოში გავრცელებული იყო ცხენის ქურდობაც, რაც ვაჟკაცობად ითვლებოდა. ცხენის მოპარვა მოითხოვდა გულადობას და დიდი მოხერხებას, რომ ნაქურდალი ცხენი პატრონს ვერ გამოეცნო და ქურდის ვინაობა არ გამომჟღავნებულიყო, რაც სამრახისად ითვლებოდა. ერთხელ იმერეთში თავად წერეთელს, რომელსაც ორი ნაქები ცხენი ჰყოლია, სამეგრელოდან ხაინდრავა და დანელია სწვევია. წერეთელს პატივისცემით მიუღია სტუმრები და შემდეგ უჩვენებია თავისი ცხენები. ხაინდრავას დიდად მოსწონებია ცხენების სიმშვენიერე და გაწვრთნილობა. დანელიას კი გულში განუზრახავს ცხენის მოპარვა. წერეთლის ეზოს შემოვლებული ჰქონია მაღალი და მაგარი ღობე. მას ჰყოლია 2 ძაღლი, რომელთა შიშით ვერავინ გაჭაჭანდებოდა. წერეთელი კი ტრაბახობდა, ჩემი ცხენების მოპარვას ვერავინ გაბედავსო. წერეთელს პატივით გაუსტუმრებია ხაინდრავა და მისი მხლებელი დანელია.გასულა ხანი და დანელია შესდგომია ცხენის მოპარვის თადარიგს: მოუწნავს 2 გრძელი გოდორი და შიგ ჩაულაგებია

Along with horse-breeding, horse theft was widespread in Samegrelo and was considered as an act of bravery. If an owner recognized a stolen horse and identity of a thief was disclosed, this was considered a shameful act. Therefore, horse theft required significant courage and skills. Danelia and Khaindrava from Samegrelo visited Imereti Count - Tsereteli, who had two very good horses. Tsereteli received his quests with much respect and showed them his horses. Khaindrava enjoyed how well-behaved and trained the horses were. Danelia, on the other hand, decided to steal one of the horses. Tsereteli had surrounded his yard with tall and strong fence. He also had two dogs and nobody dared to come close to them. Tsereteli claimed that nobody would dare to steal his horses.

Tsereteli treated his guests, Khaindrava and fellow companion Danelia with respect. After some time Danelia started preparations to steal the horse: he knitted two large baskets and put a meat inside. At midnight he sneaked into Tsereteli's yard and before the dogs were set free, he climbed on the walnut tree. At night the serviceman set the dogs free.

ხორცი. შეღამებისას შეპარულა წერეთლის ეზოში და სანამ ძაღლებს აუშვებდნენ, ეზოში მდგარ კაკლის ხეზე აცოცებულა. ღამე მოჯამაგირეს ძაღლები აუშვია. როდესაც ოჯახს დაუძინია, დანელიას ხორციანი კალათი კაკლიდან ჩამოუშვია. ხორცის სუნზე კალათაში ჯერ ერთი ძაღლი აღმოჩნდა, რომელიც დანელიას მაღლა გაუქანებია და კაკლის ტოტზე მიუბამს. ასეთივე ზედი სწვევია მეორე ძაღლსაც. ამის შემდეგ დანელიას წერეთლის ცხენი აუხსნია და გაპარულა. დანელიას მოპარული ცხენი ისეთ ადგილას დაუმალავს, რომ წერეთელს კვალისთვის ვერ მიუკვლევია. გასულა დრო და დანელიას ეს ამბავი ხაინდრავასთვის გაუმხელია. თან უთქვამს, რომ თუ მოინდომებდა, ცხენს ყოველთვის მოიპარავდა. ხაინდრავას ეს ამზავი წერეთლისთვის უცნობებია. გახარებულ წერეთელს სადილი გაუმართავს და ხაინდრავა და დანელია დაუპატიჟია. იმერეთის მებატონეს დანელია წერეთლის ცხენზე შემჯდარი ხლებია და წერეთელს ის დაუსაჩუქრებია. არის ასეთი თქმულებაც: ცხენის ქურდს, დანელიას მოსთხოვეს, ხატზე დაეფიცა, რომ ცხენი მისი მოპარული არ იყო. დანელია ამაზე დათანხმებულა. თუმცა ჯერ სახლში გაქცეულა, აკვანზე გადაწოლილა და ცოლისთვის უთქვამს, დამარწიეო. შემდეგ ამდგარა, მისულა ხატთან და დაუფიცავს: რაც მე აკვნიდან ამოვედი, მას შემდეგ თუ რამე მომეპაროს, შენი მადლი გამიწყრესო.

When the family went to sleep, Danelia lowered the baskets with meat from the tree. The dog, following the smell of the meat, ended up in the basket, which Danelia lifted and tied to the tree branch. The second dog shared the same fate. Afterwards Danelia untied the horse and sneaked out. Danelia hid the horse in a place, where Tsereteli could not find it.

After some time Danelia told the story to Khaindrava and added that he could always steal a horse if he wanted to. Khaindrava informed Tsereteli. Delighted Tsereteli that his horse was safe, held dinner and invited Khaindrava and Danelia. Tsereteli rode the stolen horse when he visited the Count, who rewarded him.

According to another version of the story the thief – Danelia – was requested to swear that he did not steal the horse. He agreed, but first went home, laid in the cradle and asked his wife to rock it. Then he went to church and said: I swear I have not stolen anything ever since I got out of the cradle.

როგორ გადარჩა "ოჯალეში" How Ojaleshi was Saved?

Story told by Gogilo Basilaia / გოგილო ბასილაია Village Salkhino / სალხინო

ამეგრელოში უფროსი თაობის ერთ–ერთი ცნობილი კოლორიტული ფიგურაა ბატონი გიგილო ბასილაია. ის არის ერთ-ერთი ავტორი წიგნისა "ჩვენი სალხინო", რომელიც წარმოადგენს მარტვილის მუნიციპალიტეტის სოფ. სალხინოს ისტორიულ ქრონიკას XVII საუკუნის დასასრულიდან XXI საუკუნის დასაწყისამდე. გიგილო ბასილაია ფრიად საინტერესო მოსაუბრე გამოდგა. აი მისი მონათხრობიც: სამეგრელო მრავალსაუკუნოვანი ისტორიის მქონე მხარეა. აქ უძველესი დროიდანმისდევდნენ მესაქონლეობას და ცხენების მოშენებას, მემარცვლეობას დამევენახეობას. ითესებოდა ღომი და ფეტვი. მისდევდნენ ფეიქრობას. ოჯახებშიამზადებდნენ ბამბის, აზრეშუმისა და შალეულის ქსოვილებს. თითქმის ყველა ოჯახში ჰქონდათ საპენტი იარაღები, და საქსოვი დაზგა თავისი მოწყობილობით. ასევე უძველესი დროიდან აკეთებენ თიხის ჭურჭელს, რასაც ხელს უწყობს საჭურჭლე თიხის დიდი მარაგი. გავრცელებული იყო კალათების გაკეთებისა და ყავრის (გადასახური მასალის) დამზადების ოსტატობაც. შემდგომში ეს ტრადიციები მოიშალა.

Mr. Gigilo Basilaia is a well-known figure among the older generation in Samegrelo. He is the author of a book "Chveni Salkhino", which describes chronicles of village Salkhino of Martvili municipality between the end of XVII and beginning of XXI centuries. Gigilo Basilaia was a very interesting speaker and told the following story: Samegrelo has a rich history. Here cattle and horse breeding, crop and wine growing was practiced for centuries. Millet was often planted by local population, who also practiced weaving. Cotton, silk and wool clothes were made by locals, as processing tools and weaving machinery were available in almost all households. Locals made clay crockery from ancient times, which was preconditioned by availability of large deposit of clay. Production of baskets and lath for roofing was widespread as well. Later these traditions were lost. Instead of millet people started planting corn, cloths and lath is not made at home any more. However, there are exceptional cases, when old traditions were preserved. A good example is preservation of one of the local grape varieties. Ojaleshi was considered as the best grape among those available in Samegrelo, as it gives high yield and the best quality wine can be made out

ღომი და ფეტვი სიმინდმა შეცვალა, ქსოვილებს, ჭურჭელსა და ყავარს შინ აღარავინ ამზადებს. თუმცა არის ძველი ტრადიციების შენარჩუნების ბედნიერი შემთხვევებიც. ამის მაგალითია ვაზის ერთერთი ჯიშის შენარჩუნება. სამეგრელოში გავრცელებული ვაზის ჯიშებიდან საუკეთესოდ ითვლება ოჯალეში, რომელიც ყველაზე უხვ მოსავალს და საუკეთესო ღვინოს იძლევა. "ოჯალეში" სქელი, მაგარი და საამო დასალევი ღვინოა. XIX საუკუნის ბოლოს სახელგანთქმული "ოჯალეში", რომელიც მხოლოდ მდინარე წაჩხურას ნაპირას მოდიოდა, გადაშენების პირას ყოფილა მისული. მისი კულტივირება დაუწყია სამეგრელოს უკანასკნელი მთავრის ქალიშვილის, სალომე დადიანის მეუღლეს, საფრანგეთის საიმპერატორო ოჯახის წევრს, აშილ მიურატს, რომელმაც სოფელ სალხინოს მამულებში დიდებული

მეურნეობა მოაწყო და დაიწყო ღვინის წარმოება. მარანი, სადაც ღვინო მზადდებოდა, დღესაც შემორჩენილია. მეგრელების გადმოცემით აშილ მიურატი მოსამსახურეებისა და გლეხების გვერდით შრომობდა. ბარავდა, თოხნიდა და მოსავალს უვლიდა, მათთან ერთად ნადირობდა, აარსებდა სკოლებსა და აფთიაქებს, გაჰყავდა გზები, უხვად აჯილდოვებდა ღარიბ ოჯახებს. მან მდინარე წაჩხურას ვაკეზე ოჯალეშის დიდი ვენახი გააშენა. აშილი შესანიშნავ ღვინოებს ამზადებდა და ევროპაშიც წარმატებით გაჰქონდა. აშილ მიურატს სოფელ სალხინოში დამზადებული ღვინო "ოჯალეში" გაუგზავნია პარიზში საერთაშორისო დეგუსტაცია-კონკურსზე, სადაც იგი უმაღლესი ჯილდოთი "გრან-პრი"თი დაუჯილდოებიათ. სალხინოს ოჯალეშმა საქართველოს გარეთაც გაითქვა სახელი.«

of it, which is thick, strong and pleasant to drink. By the end of XIX century Ojaleshi, which was grown only on the Tsachkhuri riverbank, was on the verge of extinction. A spouse of Salome Dadiani, daughter of the last Prince of Samegrelo and member of the French Royal Family-Achille Murat started its cultivation and set up a magnificent farm on the lands of village Salkhino and started production of wine. A cellar, where the wine was produces, remains to this day. According to Megrelians Achille Murat worked alongside the servants and

peasants. He did earthworks and went hunting together with them. He established schools and pharmacies, laid roads and amply rewarded poor families. On the plains of river Tsachkhuri he planted a large vineyard of Ojaleshi. Achille made remarkable wines and successfully exported them to Europe. Achille Murat sent Ojaleshi wine made in village Salkhino to Paris, on an international wine testing and competition, where the wine won the highest prize-Grand Prix. Ojaleshi from Salkhino became popular outside Georgia as well.

ტყის დედოფალი Queen of the Forest

Story told by Boris Skhulukhia / ზორის სხულუხია Village Salkhino / სალხინო

ეგრელების წარმოდგენით ტყის დედოფალი ტყეებში ცხოვრობს და ნადირთა პატრონია. ის ულამაზესია და 2 გრძელი, ოქროსფერი ნაწნავი აქვს. ტყის დედოფლისთვის ძალიან ძვირფასია სავარცხელი. მისი დაკარგვა აგიჟებს და სიმშვიდეს აკარგვინებს. თმა, მითიური სიმზოლიკით, სიცოცხლის მალის შემცველია და ამ შემთხვევაში ეს ძალა სავარცხელსაც გადაეცემა. ტყის დედოფალზე იყო დამოკიდებული მონადირის ბედ-იღბალი. თუ ის მონადირეს სწყალობდა, ნადირს ტყვია არ ასცდებოდა, თუნდაც მონადირეს თოფი უკუღმა გაესროლა.

ტყის დედოფალი თუ ადამიანს შეხვედრისას სახელს დაუძახებდა, ადამიანს ხმა არ უნდა გაეცა, თორემ ჭკუიდან შეიშლებოდა. თუ დედოფალს მამაკაცი მოეწონეზოდა, მამაკაცს თითებით უნდა ენიშნებინა, რამდენი თვით, ან წლით შეეძლო მასთან ცხოვრება. ამის შემდეგ იმამაკაცის ოჯახს მფარველობას უწევდა ტყის დედოფალი. ოჯახი ბედნიერად და დოვლათიანად ცხოვრობდა, თუ მამაკაცი საიდუმლოდ შეინახავდა ტყის დედოფალთან კავშირს. წინააღმდეგ შემთხვევაში ტყის დედოფალი მას დასწყევლიდა და ოჯახი გაუბედურდებოდა.

Megrelians say that the Queen of the Forest lives in forests and protects animals. She is very beautiful and has two long, golden-color braids. Comb is very important for the Queen. When she misses it, the Queen loses her serenity. According to myths, her hair is a source of life and this power is transmitted to the comb. A fate of hunters was in the hands of the Queen of the Forest. If she favored a hunter, he would not miss a shot, even if he did not aim at animals. If during

the meeting the Queen would call a person by his name, he should not respond, or he would be driven to madness. If the Queen liked a man, with his hands he should signal number of months or years that he could spend with her. Afterwards the Queen protected the family of the man, which would live in happiness if the man would keep his relationship with the Queen in secret. Otherwise the Queen would curse the man and his family would be tormented.

ოჩოკოჩი Ochokochi

Story told by Boris Skhulukhia / ზორის სხულუხია Village Salkhino / სალხინო

ი მველესი ღვთაება ოჩოკოჩი (ან ოჩოპინტრე), ტყის დედოფალზე უზომოდ გახლავთ შეყვარებული. ოჩოკოჩი გარეული ცხოველების წინამძღოლი და მფარველია. ოჩოკოჩს ტანის ერთი ნაწილი ვაცის, ხოლო მეორე ადამიანის მსგავსი აქვს. სხეულს გრძელი, ჟანგისფერი ბალანი უფარავს. მკერდზე რქისებრი წანაზარდი აქვს, რითიც მოწინააღმდეგეს ამარცხებს. ოჩოკოჩს მეტყველება არ შეუძლია, მხოლოდ ბურტყუნებს, წკმუტუნებს ან იცინის. თუ ვინმე დაუძახებს ან გამოელაპარაკება, მაშინვე ჩხუბზე გადადის და რადგან უზარმაზარ ძალას ფლობს, ადამიანის დამარცხება არ უჭირს. მართალია, ტყის დედოფალზეა შეყვარებული,

მაგრამ დიდი მექალთანეა და თუ სადმე ლამაზი ასული მოიხელთა, უეჭველად დაიყოლიებს სასიყვარულო კავშირზე. ოჩოპინტრე იმდენად ძველი ღმერთია, რომ მისი პელაზგებსაც სწამდათ და შუმერებსაც. წარმართული კოლხური გაგებით, ვაცი ციურ, ღვთაებრივ ცხოველად მიიჩნეოდა. თხა, ვაცი მსოფლიოს საწყის ცივილიზაციათა მიერ აღქმული იყო როგორც წმინდა, ღვთიური, დიდებული არსება. ოჩოპინტრე ფლობს ყოველი ნადირის სულს. მას ეკუთვნის ყოველი თევზის, წყლის სხვა ცხოველების, ფრინველების, ბუბუმწოვრების სული მთელ პლანეტაზე. მონადირე სანადიროდ წასვლამდე მას უნდა შეევედროს, რომ მისცეს ნადირის მოკვლის უფლება და ხელიც მოუმართოს.

Ancient god Ochokochi (or Ochopintre) is madly in love with the Queen of the Forest. Ochokochi is a protector of wild animals. Ochokochi is partially a goat and partially a man. His body is covered with long, rust-colored hair. On his chest he has a protuberance in the form of a horn, with which he defeats his enemies. Ochokochi cannot talk. He can only mumble, whimper and laugh. If anyone talks to him, he immediately starts a fight. He possesses great power and can easily

defeat humans. Even though he loves the Queen of the Forest, if he sees a beautiful lady, Ochokochi convinces her to start a love affair with him. Ochokochi is an ancient god and Pelasgians and Sumerians believed in him. Similar to various ancient civilizations, according to Kolkh mythology goat was considered to be a heavenly, divine creature. Ochokochi possesses soul of every animal, fish and bird on this planet. Before going hunting, hunters must pray to him to let them kill animals.

დევის ტბა Devi Lake

Story told by Nato Davitashvili / ნატო დავითაშვილი

რთხელ, როცა წმ.გიორგი ხორციელად მიწაზე ცხოვრობდა, იმერეთში მუხურას სტუმრობდა. იმ ადგილებში ბევრი დევი ცხოვრობდა. წმ.გიორგის დიაკვანი გაუფრთხილებია, მე სანადიროდ მივდივარ და კარი მანამ არ გაუღო არავის, სანამ ჭუჭრუტანაში ნეკს არ შემოაყოფინებო. დიაკვანიც ასე მოქცეულა და ეკლესიაში მოსული დევის განჯგვლიანი ნეკი რომ უნახავს, მისთვის კარი არ გაუღია და წმ. გიორგისთვის შეუძახია მიშველეო. ამ დროს წმ.გიორგი ზღვაზე ბრძანდებოდა. დიაკვანის ხმა რომ მოესმა, დიდ ლოდს მოჰკიდა ხელი და დევს ესროლა. მაგრამ ძლიერად მოუვიდა, ლოდმა მუხურას გადაუფრინა და რაჭაში სოფელ ბარაკონთან დაეცა. როგორც ამბობენ, მე არ მინახავს, ის ლოდი დღესაც იქ გდია და წმ.გიორგის ნასროლს ეძახიანო. წმ.გიორგი მაშინვე მუხურასკენ გაემართა, დევს შეება და დაამარცხა. მერე დიაკვანს უზრძანა, ჩემს ძალას გაძლევ და ეს დევი ხრამში გადააგდეო. დიაკვანს შეშინებია და უარი უთქვამს. მაშინ წმ.გიორგის დევისთვის წაღის წვერი ამოუკრავს და კლდიდან გადაუგდია, ზედ რომელიღაცა ხის მორებიც მიუყოლებია. სადაც დევი

When Saint George lived on earth, he visited Mukhura in Imereti. Many Devs (Devi is a giant, malicious creature) lived there. Saint George told a deacon that he was going hunting and deacon should not open the door to anyone, unless they put their little finger through the door crack. Deacon followed his advice and when he saw a hairy little finger of Devi, he did not open the door and called Saint George for help. Saint George was at the seaside and when he heard the voice of the deacon, he took a large rock and threw it at Devi so forcibly, that it flew over Mukhura and fell in village Barakoni of Racha region. The legend has it that the rock is still there and they call it the One Thrown by Saint George. Saint George immediately went to Mukhura, fought Devi and defeated him. Afterwards he offered his powers to the deacon and told him to disposes the body of Devi. The deacon was

დავარდნილა იქ ტზა გაჩნდა. იმ ტზას დღესაც ჰქვია დევის ტზა. ყველაზე საინტერესო ის არის, რომ დღესაც იმ ტზაში ურთხელის სარებია ჩარჭობილი. რაც შეეხება მშიშარა დიაკვანს, ის წმ.გიორგის ასე დაუწყევლია: არც მოშენდე და არც გადაშენდეო. მის შთამომავლობას გვარში მხოლოდ ერთი კაცი ჰყავს. ამბობენ, რომ დევის ტზა გვალვის დროს გლეხებს წვიმის მოსვლაში ეხმარება, თუ გლეხი ქვას ჩააგდებს და წვიმის მოსვლას სთხოვს.

too scared and declined his offer. Then Saint George with the hit of his boot threw Devi and several large logs from the mountain. Where Devi fell a lake appeared. They call it a Devi Lake. One can see the logs in the lake. Saint George cursed the cowardly deacon and told him: do not reproduce and do not vanish. Therefore, there was only one man among the deacon's descendants. They say that if a peasant throws a rock in the lake during droughts, the rain will come and his harvest will be saved.

"გაკეთებული" მიმინო Prepared Hawk

Story told by Gogilo Basilaia / გოგილო ბასილაია Village Salkhino / სალხინო

იდ აშილ მიურატს დაუგეშავი მიმინო აჩუქეს. იკითხა: - ვის შეუძლია სანადიროდ მისი გაწვრთნაო. უპასუხეს: – ეს საქმე ყველა აქაურმა იცისო. აშილმა მიმინო პირველივე შემხვედრს მისცა, რომელიც მზარეული იყო და უთხრა: – მალე ეს მიმინო კარგად გამიკეთეო. მზარეულმა იფიქრა, ალბათ ფრანგებისთვის მიმინოც ბაყაყივით დელიკატესიაო. კარგად შებრაწა, მრავალგვარი მწვანილ-სუნელით შეკაზმა და ვახშმად მიართვა. როცა აშილმა გაიგო "გამიწვრთენის" მაგივრად "გამიკეთე" რომ უთხრა მზარეულს, ბევრი იცინა. შენი ბრალი

არაა, ეს მხოლოდ ჩემი მეგრულის ზრალიაო, –თქვა და მზარეული სუფრაზე მიიპატიჟა.

Achille Murat received untrained hawk as a gift. Who can train him for hunting – he asked. All the locals can do that – was the answer. Achille gave the hawk to the very first person he met, who was a cook and asked to prepare the hawk well. The cook thought that for Achille hawk was a delicacy and fried and seasoned it well. The dish was ready for dinner. When Achille heard that the hawk was fried, he understood the mistake and told the cook that it was his poor Megrelian that was at fault, rather than the cook himself.

ცოტნე დადიანი Tsotne Dadiani

Historic legend / ისტორიული ლეგენდა

ა ოტნე დადიანი – საქართველოს დიდგვაროვანი ფეოდალი ცხოვრობდა XIII საუკუნეში. ის მონაწილეობდა მონღოლთა ბატონობის წინააღმდეგ კოხტასთავის შეთქმულებაში 1245 წელს. მონღოლებმა შეთქმულების შესახებ შეიტყვეს, მისი მონაწილეები დააპატიმრეს და ანისში მონღოლთა ნოინს მიჰგვარეს. ცოტნე დადიანი შემთხვევით გადაურჩა დაპატიმრებას (აჯაწყებისთვის ჯარს აგროვებდა დასავლეთ საქართველოში). ანისში დაპატიმრებული ქართველი დიდებულები აჯაწყების გეგმას უარყოფდნენ და კოხტასთავის შეკრებას მონღოლთათვის ხარკის შეგროვების მოწესრიგების მიზეზით ხსნიდნენ. გამოტეხის მიზნით მათ ხელ-ფეხი შეუკრეს, გააშიშვლეს, ტანზე თაფლი წაუსვეს და მზეზე დაყარეს. როდესაც დადიანმა შეთქმულების მონაწილეთა ამბავი გაიგო, ანისში ჩავიდა და ნებაყოფლობით გაიზიარა თანამებრძოლეების ხვედრი ტანზე გაიხადა და მეგობრებთან ერთად დაჯდა. ცოტნე დადიანის გმირულმა საქციელმა მონღოლები დაარწმუნა ქართველთა სიმართლეში და ყველანი გაათავისუფლეს. 1999

Tsotne Dadiani-was a Georgian nobleman in XIII century. He was part of a failed Kokhtastavi plot against Mongolians in 1245. Mongolians heard about the plot and arrested participants and brought them to Noyan in Anis. Tsotne Dadiani survived the arrest as he was on a mission to recruit troops in eastern Georgia. The arrested Georgians insisted that they had no intention of rebelling and had met in Kokhtastavi to arrange a payment. The Mongols tied their hands and feet, stripped naked, greased their bodies with honey and left under the scorching sun. Upon hearing what had happened, Dadiani went to Anis and joined his compatriots by tak-

წლის 26 ოქტომბერს საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის სინოდმა ცოტნე დადიანი წმინდანად შერაცხა. ცოტნე დადიანის სახელობისაა კარსტული უფსკრული სამეგრელოში, წალენჯიხის მუნიციპალიტეტში, ზღვის დონიდან 1580 მეტრზე, რომელიც სხვადასხვა დონეზე ივითარებს მშრალ დარბაზებს სტალაქტიტებითა და სტალაგმიტებით. თბილისში არის ცოტნე დადიანის ქუჩა.

ing off his clothes and sitting under the sun. Mongols took this as testimony of the Georgians' innocence and set them all free. On October 26, 1999 the Synod of the Georgian Orthodox Church choose Tsotne Dadiani as saint. Carstic cave in Tsalenjikha municipality of Samegrelo region is called after Tsotne Dadiani. It is located on 1,580 meters above the sea level and has several halls with stalactites and stalagmites. There is a Tsotne Dadiani street in Tbilisi.

არველოდი და ქათმები Arvelodi and Hens

Story told by Longinoz (Gizhua) Berishvili / ლონგინოზ (გიჟუა) ბერიშვილია Kv. Vakha / ქვ. ვახა

რველოდი ცაავას ხე—ტყის საამქროში ხელფასიც ჰქონდა და "ხალტურაც". ახალი დროების შედეგად უმუშევრად დარჩენილს მეგობრბი ეწვივნენ და ჰკითხეს, როგორ ხარო.

–როგორ ვიქნები, – უპასუხა ნაღვლიანად, – ეზოში გავლა და ქათმებისთვის თვალებში შეხედვა მრცხვენია. ოჯახში თითოეულს ყოველდღე 20 თეთრი შემოაქვს, მე კი ერთი თეთრიც ვერ შემომიტანიაო.

Arvelodi Tsaava had a wooden workshop. However, later he became jobless. His friends visited him and asked how he was. Not very well – he replied. I cannot look my hens in the eye. They lay eggs and make money every day and I have not done anything lately.

მმობა / Brotherhood

Story told by Otar Skhulukhia / ოთარ სულუხია Village Zemo Lebasile / ზემო ლებასილე

მმეზი ერთი უზრალო საქმის გამო ერთმანეთს დაემდურნენ. უფროსმა მმამ უმცროსს უთხრა: შენგან არც მმობა მინდა და არც სხვაო. საცხოვრებლადაც სხვა სოფელში გადავიდა. რამდენიმე წლის შემდეგ უფროს ძმას მევახშისგან დიდი ვალი დაედო. მევახშემ ვალის გადახდის დრო დაუთქვა, თუ დანიშნულ დღეს ვალს ვერ გადაუხდიდა, ცოლის წართმევით დაემუქრა. შეწუხებულმა და დაღონებულმა დახმარება მეგობრებს სთხოვა. ყველასგან პასუხი ერთგვარი იყო: ადრე რომ მოსულიყავი, უეჭველად დაგეხმარებოდითო. იმედგაცრუებული და ფიქრებში ჩაფლული შინისაკენ მიმავალ გზას დაადგა. ეს გზა უმცროსი ძმის სახლთან გადიოდა. მმის სახლს მიახლოებულს ბავშვობა და მასთან გატარებული დღეები გაახსენდა. უმალ ძმური სიყვარულის გრძნობამაც გაიღვიძა, წყენა გადაავიწყდა და ძმის სახლში შევიდა. მმა მმას მხიარული განწყობით შეხვდა, სუფრა გაუშალა და მოწყენილობის მიზეზი ჰკითხა. –ცუდადაა ჩემი საქმე, სიცოცხლეს სიკვდილი მირჩევნია. ვალი დამედო და თუ ხვალ ვერ გადავიხადე, მევახშე ცოლს წამართმევსო. – ნუ გეშინია მმავ, აგერ ვარ მე, დაგეხმარეზი. ეს სასირცხვილო ამბავი სხვას არ გავაგებინოთო. უფროსი ძმა ატირდა

და თავისთვის ჩაილაპარაკა, მართალი უთქვამს ხალხს: "მმა ძმისთვისაო, შავი დღისთვისაო.

Brothers fell out with each other over a simple issue. The elder brother told the younger that he did not want to have any relations with him anymore and moved to live in another village. After several years the elder brother borrowed large sum. The moneylender set the deadline and told him that unless the debt was paid back, he would take the elder brother's wife. The elder brother asked his friends for help and received similar answers: If you would have come earlier, we would be able to help you. Disillusioned he walked home. This road led to the house of the younger brother and suddenly he remembered the days they spent together and how they loved each other. He decided to visit the younger brother, who met him happily and invited him to have dinner. The younger brother saw how unhappy the elder brother was and asked the reason. If I cannot repay my debt tomorrow, the moneylender will take my wife and I prefer to die, rather than let it happen – he replied. Do not worry, I will help you out - said the younger brother. The elder brother started crying and said: It is true that brothers always support each other, notwithstanding the occasion.

გამბედავი კოდალა Brave Woodpecker

Story told by Melenti Tsaava / მელენტი ცაავა Letsaave / ლეცაავე

ფრინველთა მბრძანებელს, მეფე არწივს დედოფალმა არწივმა სთხოვა: გამირკვიე, ამქვეყნად ჭკვიანი ხალხი უფრო მეტია, თუ უჭკუონიო. მეფე არწივმა იხმო ყველა ფრინველი და დედოფლის დავალების შესასრულებლად ქვეყნის სხვადასხვა კუთხეში გაგზავნა. გავიდა დრო. დაბრუნდნენ ფრინველები და თავთავიანთი აზრი მოახსენეს მბრძანებელს. ყველაზე ბოლოს კოდალა მივიდა. არწივმა დაგვიანების მიზეზი ჰკითხა. –მეფევ

ბატონო, ძნელი შეიქნა ამ ამბის დადგენაო. –მაინც რა დაადგინეო? –ისევ ჰკითხა არწივმა. –ამქვეყნად უჭკუონი მეტია, ვიდრე ჭკვიანებიო. –სხვებმა სხვა მითხრეს, შენ კი ეს როგორ გამოგივიდაო? – გაუკვირდა არწივს. –ვინც ცოლის ჭკუაზე დადის, უჭკუოებს მივაწერე და ასე ისინი მეტი აღმოჩნდნენო. ჩაფიქრდა მეფე არწივი, თავის დაქნევით სიმართლის დასტური მისცა კოდალას და გულჯავრიანი მთის მწვერვალისკენ გაფრინდა.

A queen eagle asked a king eagle to find out whether there are more smart or senseless people. In order to find the answer, the eagle gathered all birds and sent them to different parts of the world. After some time, the birds returned back and told the eagle everything they could find out. The last one to come was a woodpecker. The eagle asked why he was late. Your Majesty, it was very hard to evaluate this question – the woodpecker replied; What exactly did you find out? There are more senseless people in this world, than smart. Other birds said the opposite. Why do you think so – asked the

surprised eagle. I included those, who listen to their spouses without thinking to the list of senseless and their number is bigger – replied the woodpecker. The eagle thought about the response of the woodpecker, then agreed that it was correct and flew back to his nest.

მეგრული სამზარეულო

ქართული კერძების დამზადების წესები და ჩვეულებები თაობიდან თაობას გადაეცემოდა. საქართველოს ყოველ ნაწილში შეხვდებით განსხვავებული სახის კერძებს, რომელიც ამა თუ იმ მხარეს ახასიათებს. აი, რას გვიამბობს მეგრულ კერძებზე სალხინოელი დიასახლისი, ლამზირა კოკაია.

Megrelian Cuisine

Recipes of preparing Georgian dishes was normally transmitted from one generation to another. In all parts of Georgia, you will find different dishes that are characteristic of that particular region. Here is what Lamzira Kokaia, a housewife from Salkhino tells us about the Megrelian dishes.

ლამზირა კოკაია / Lamzira Kokaia სოფ.სალხინო / Village Salkhino

ღომი

Ghomi

სიმინდის ღერღლილისგან და ფქვილისგან დამზადებული კერძია.

Ghomi is a dish made of coarsely ground corn and corn flour.

გებჟალია / Gebzhalia

გებჟალია რძეში ჩახარშული კერძია. ის მზადდება რძის ნაწარმისგან, პიტნისაგან და სანენებლებისგან.

Gebzhalia is a dish overboiled in milk. It is made of milk products, mint and seasonina.

ელარჯი / Elarji

რძის ნაწარმით, ღერღილით და სიმინდის ფქვილით მზადდეზა. რძის ნაწარმიდან მეგრული სამზარეულოსთვის დამახასიათებელ ყველს, სულგუნს ამატებენ კერძის მომზადების პროცესში.

Elarji is made of dairy products, ground corn and corn flour. From dairy products Sulguni, which is a typical Megrelian cheese, is added to the dish while cooking it.

სუპ-ხარჩოს მეგრული სამზარეულოს უგემრიელესი წვნიანია. კერმის მომზადებისას მეგრელები იყენებენ უხვ სუნელებს, ბრინჯს, წყალს, ტომატპასტას ან პამიდორს და საქონლის ხორცს.

Sup-Kharcho is an extremely tasty soup, characterizing Megrelian cuisine. Megrelians use seasoning in abundance, rice, water, tomato paste or tomato and beef.

აჯიკა

Aiika

აჯიკა ტრადიციული საწებელია, რომლის მთავარი ინგრედიენტებია: წითელი წიწაკა, ნიორი, მარილი და სხვადასხვა სახის სუნელები. სამეგრელოში ამზადებენ როგორც წითელ, ასევე მწვანე აჯიკას. 2018 წელს მეგრულ და აფხაზურ აჯიკას არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის სტატუსი მიენიჭა.

Ajika is a traditional sauce and its main ingredients are red pepper, onion, salt and variety of seasonings. In Samegrelo local population makes both red and green Ajika. In 2018 Megrelian and Abkhaz Ajika were granted a Georgian intangible cultural heritage status.

მეგრული სულგუნი

Megrelian Sulguni

სპეციალური ტექნოლოგიით დამზადებული ყველის ნაირსახეობაა. ამზადებენ დაწნულ და შებოლილ სულგუნსაც.

Megrelian Sulguni – is a cheese made through the special technology. Sometimes they make breaded and smoked Sulguni as well.

<mark>მეგრული კუჭმაჭი</mark> Megrelian Kuchmachi

ტრადიციული მეგრული კუჭმაჭი ცხარე და სურნელოვანია. ის მზადდება საქონლის ან ღორის გულღვიძლით, ხახვით, ბროწეულით, წითელი წიწაკითა და სხვა სანენებლებით.

Traditional Megrelian Kuchmachi is spicy and fragrant. It is made of innards of cow or pig, onion, pomegranate, red pepper and other seasonings.

<mark>მეგრული ჭვიშტარი</mark> Megrelian Chvishtari

კვერი, რომელსაც ყველისა და სიმინდის ფქვილისგან ამზადებენ.

Megrelian Chvishtari is a corn bread roll, made of cheese and corn flour.

<mark>ფუჩხოლია</mark> Puchkholia

ფუჩხოლიას მოსამზადებლად იყენებენ რძის ნაწარმს, ჭყინტ ყველს, ქინმს, ნივრის სოუსს, წიწაკასა და პიტნას. შეზავებულ მასას ათავსებენ ცხელ ღომში.

Puchkholia dairy products, fresh cheese, coriander, garlic sauce, pepper and mint are used to make it. The mixture is then put in hot Ghomi.

მეგრული საცივი

Megrelian Satsivi

საცივი ნიგოზით, ხმელი სუნელებით და ინდაურის ან ქათმის ხორცით მზადდება. სამეგრელოში დამზადებულ საცივს ძირითადად თეთრი ფერი აქვს. საცივი საახალწლო სუფრის მთავარი კერძია.

It is made of walnuts, seasoning and turkey or chicken meat. In Samegrelo Satsivi is mostly white in color. It is a main dish on New Year's Eve.

<mark>მეგრული ხაჭაპური</mark> Megrelian Khachapuri

მთავარი ინგრედიენტებია ცომი და ყველი. მეგრული ხაჭაპურს ყველს ზევიდან ამატებენ.

Its main ingredients are dough and cheese. In Samegrelo they add more cheese on top of Khachapuri.

საოჯახო სასტუმროები

ანო

მარტვილი, მშვიდობის ქ. 65

- +995 558533377
- @sastumroebi.ge/anosquesthouse

კოლხა ჯეორჯია

- ♥ მარტვილი, სოფელი სალხინო
- +995 574477888
- @ sastumroebi.ge/kolkha-georgia

ჩემპიონი

- ♥ მარტვილი, სოფელი გაჭედილი
- **\(+995 598166167**
- @ sastumroebi.ge/champion

კოლხური სამოთხე

- ♥ მარტვილი, კახა ბართაიას 43
- +995 571040444
- @ sastumroebi.ge/kolkhis-paradaise

ვილა ჯაბი

- +995 597910623
- @ sastumroebi.ge

მარტვილი

- ♥ მარტვილი,
- ჭყონდიდელის 19 +995 599324613
- @ sastumroebi.ge

ბობოითი

- ♥ მარტვილი, ანდრია პირველწოდებულის ქუჩა
- +995 595 043391
- @ sastumroebi.ge

ანასტასია

- ათალია ♥ მარტვილი, სოფ. ნახარებაო
- **\ +995 557292249**
- @sastumroebi.ge/anastasia

ვილა კარდველი

- ♥ მარტვილი, სოფელი ბობოთი 1
- +995 555402428
- ⊕ sastumroebi.ge/villa-kardwell

დალი

- ♥ მარტვილი, აბჰესის ქ. 7
- +995 579802842
- ⊕ sastumroebi.ge/dali

ტურისტ ჰოთელ

- ♥ მარტვილი, სოფელი სერგიეთი
- **\ +995 597790740**
- @ sastumroebi.ge/boboti-martvili

კანიონი კესო

- ♥ მარტვილი, ინჩხური
- +995 577298874; +995 595530060
- @ sastumroebi.ge/canyon-keso

ბანი

- ♥ მარტვილი, ბალდა
- +995 592372101
- @ sastumroebi.ge/bani-martvili

კერძო სახლი

- **♀** მარტვილი,
- ნამიკოლავო 1
- +995 599192499
- @ sastumroebi.ge/house

ვილა ვახანო

- 9 აპრილის ქ. 29
- +995 57711 0101
 sastumroebi.ge/villa-vakhano

მარტვილა

- ♀ მშვიდობის 7
- **\ +995 577508090**

ჰოსტელები

ჰოსტელი კაღუ

- ♥ მარტვილი, სოფელი ბალდა
- +995 577508090

სასტუმროები მარტვილში

სასტუმრო სამეგრელო

- ∙ მარტვილი, ზვიად გამსახურდიას 7
- +995 598150707;
- @ sastumroebi.ge/samegrelo

სასტუმრო სტარ

- მარტვილი, მშვიდობის
 ძ. 1.4
- @sastumroebi.ge/hotel-star

სასტუმრო გარდა

- ♀ მარტვილი, ჭავჭავაძისქ. 2
- +995 557961196
- @ sastumroebi.ge/hotel-garda

სასტუმრო კოლხი

- sastumroebi.ge/kolkhi

სასტუმრო მარტვილი პალასი

- **\ +995 599192499**

⊕ sastumroebi.ge

სასტუმრო დადიანების სახლი

- ∨ სოფელი სალხინო↓ +995 571505075
- @ facebook.com/dadianiwinercellar

სასტუმრო კურორტი მარტვილი

- **♀** მარტვილი,
- თავისუფლების ქ. 8
- **\(+995 598703098**

სასტუმრო კანიონი მარტვილი,

- **\ +995 577508090**
- facebook.com/Canyon-Hotel

Guest Houses

Guest house - Ano

- Martvili, st. Mshvidobis 65
- +995558533377
- @ sastumroebi.ge/anosguesthouse

Guest House - Kolkha Georgia

- ♥ Martvili, village Salkhino
- +995 574477888
- sastumroebi.ge/kolkha-georgia

Guest House - Champion

- Martvili, village Gachedili
- + 995 598166167
- @ sastumroebi.ge/champion

Guest House - Kolkhis Paradise

- ♥ Martvili, st. Kakha Bartaia 43
- +995 571040444
- @sastumroebi.ge/kolkhis-paradaise

Guest House - Vila Djabi

- Martvili
- +995 597910623
- @ sastumroebi.ge

Guest House - Martvili

- Martvili, st. Chkondideli 19
- +995 599324613
- @ sastumroebi.ge

Guest House - Boboiti

Andrianirveltsoehuli

- +995 595 043391
- @ sastumroebi.ge

Guest House - Anastasia

- Martvili, Nakharebao
- +995 557292249
- @ sastumroebi.ge/anastasia

Guest House -Villa Kardwell

- Martvili, Village Boboti 1
- ****+995 555402428
- @sastumroebi.ge/villa-kardwell

Guest House - Dali

- Martvili, St. Abhesi 7
- +995 579802842
- @ sastumroebi.ge/dali

Guest House - Tourist Hotel

- Martvili, village Sergieti
- +995 597790740
- @ sastumroebi.ge/boboti-martvili

Guest House -Canyon Keso

- +995 577298874
- ⊕ sastumroebi.ge/canyon-keso

Guest House - Bani

- Martvili, Balda
- +995 592372101
- @ sastumroebi.ge/bani-martvili

Guest House -Private House

- Martvili, 1 Namikolavo
- +995 599192499
- @ sastumroebi.ge/house

Guest House -Villa Vakhano

- Martvili, st. 9 April 29
- +995 57711 0101
- @ sastumroebi.ge/villa-vakhano

Guest house - Martvila

- Martvili, st. Mshvidobis 7
- **\ +995 577508090**

Hostels

Hostel Kaghu

- **\(+995 577508090**

Hotels in Martvill

Hotel Samegrelo

- Martvili, St. Zviad
- Gamsakhurdia 7
- **\ +995 598150707**
- @ sastumroebi.ge/samegrelo

Hotel Star

- Martvili, St. Mshvidobis 14
- +995 568826508
- @ sastumroehi.ge/hotel-star

Hotel Garda

- Martvili, St. Chavchavadze N2
- +995 557961196
- sastumroebi.ge/hotel-garda

Hotel Kolkhi

- Martvili, St. Gakhokidze 2
- +995 599230026
- @ sastumroebi.ge/kolkhi

Hotel Martvili Palace

- Martvili, St. Msvidobis 8
- +995 599192499
- sastumroebi.ge/hotel-martvili-palace-martvili

Hotel Vine House Dadianebi

- +995 571505075
- www.facebook.com/adianiwinercellar

Hotel Resort Martvili

- Martvili, St. Tavisufleba N8
- +995 598703098

Hotel Canyon

- Martvili, Štr. Gamsaxurdia
- +995 577508090
- www.facebook.com/Canyon-Hotel

მარტვილის მუნიციპალიტეტის მნიშვნელოვანი სატელეფონო ნომრები

Important Numbers in Martvili Municipality

მარტვილის მუნიციპალიტეტის მერია Martvili Municipality City Hall

3100, ქალაქი მარტვილი, თავისუფლების ქ. 10 Address: 3100, Martvili, St. Tavisufleba 10

599 07 03 92

martvilismeria@gmail.com

მარტვილის მუნიციპალიტეტის საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ცენტრი Martvili Municipality Public Health Center

> ქ. მარტვილი, მშვიდობის ქ.№113 Martvili, St, MSvidobis N 113 **599 41 71 03**

შპს მარტვილის რაიონული საავადმყოფო Martvili District Hospital Ltd.

> ქ. მარტვილი, მშვიდობის ქ.№113 Martvili, st. MSvidobis -113 **599 41 71 03**

112

გადაუდებელი დახმარების ერთიანი ნომერი Unified Emergency Number

> ტურიზმის საინფორმაციო ცენტრი Tourism Informational Center **551 09 12 99**

Common borders. Common solutions.

www.blacksea-cbc.net

მასალის რედაქტორი: ფონდი "კავკასიის ეკოლოგია"-ს The Editor of the Material: Foundation Caucasus Environment მისამართი: კრწანისის I ჩიხი 3ა, 0114 თბილისი Address: Krtsanisi I dead-end 3a, 0114 Tbilisi, Georgia ტელეფონი / Phone: +995 599 652 707 ელ.ფოსტა / E-Mail: mdevidze70@gmail.com

პროგრამის სახელწოდება ერთობლივი საოპერაციო პროგრამა შავი ზღვის აუზი 2014-2020

The Title of The Programme

Joint Operational Programme Black Sea Basin 2014-2020

მასალის რედაქტორი: ფონდი "კავკასიის ეკოლოგია"-ს Editor of The Material: Foundation Caucasus Environment

> პუბლიკაციის თარიღი / Date of Publishing September 2021

ერთობლივი საოპერაციო პროგრამა შავი ზღვის აუზი 2014-2020 თანაფინანსირდება ევროკავშირის ევროპის სამეზობლო ინსტრუმენტითა და მონაწილე ქვეყნებით: ბულგარეთი, რუმინეთი, მოლდავეთი, საბერძნეთი, საქართველო, სომხეთი, უკრაინა.

ეს პუბლიკაცია მომზადდა ევროკავშირის ფინანსური მხარდაჭერით. მისი შინაარსი ეკისრება მხოლოდ ფონდ კავკასიის გარემოს პასუხისმგებლობას და არ გამოხატავს ევროკავშირის შეხედულებებს.

Joint Operational Programme Black Sea Basin 2014-2020 is co-financed by the European Union through the European Neighbourhood Instrument and by the participating countries: Armenia, Bulgaria, Georgia, Greece, Republic of Moldova, Romania, Turkey and Ukraine.

This publication was produced with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibility of Foundation Caucasus Environment and do not necessarily reflect the views of the European Union.